

TRIMUŠAS

MŪSŲ GINKLAS, MŪSŲ MOKSLAS —
LIETUVAI TĖVYNEI

TURINYS

1. Birželio 13
2. Didžiajam Vardui — kar. gr. Raugas
3. Mjr. Ališauskas — Kareivis ir jo vadas žygyje
4. Asp. Markulis — Tėvyne mano
5. Didžiulė GerMaPo dovana Karo Mokyklai
6. Kurs. Tamulaitis — Karklo dūdelė
7. Asp. Vaitiekavičius — Kariūniškas tango
8. Kar. gr. Aleksandravičius — Dienotvarkė atostogose
9. Asp. Daugėla — Pasakojimas apie Sepą
10. Kar. gr. Raugas — Pavasaris ant savanorio kapo
11. Asp. Širmenis — Apkase
12. Asp. Komola — Netiesus šaudymas
13. Vl. Aleksandravičius — A la „Asilas ir lapė“
14. Asp. Reklaitis — Kariuomenės motorizacijos teigiamos ir neigiamos savybės
15. Kar. gr. Buzas — Kas naujo kariškame pasaulyje?
16. J. p. Tompella — Daina apie temperatūrą
17. Kar. j. p. Rimkūnas — Poligono stažo peizažai bei personažai
18. Kar. gr. Aleksandravičius — Pusbūrio vado sapnas prieš šaudymą iš minosvaidžių
19. Kronika ir įvairenybės.

Viršelyje — naujieji K. Mokyklos laiptai šlaite. Kurs. Dičiaus nuotr.

KARIŪNAS P. L. P. Karo Mokyklos kariūnų ir aspirantų iliustruotas žurnalas. Leidžia kariūnų ramovė. Išeina kas du mėnesiai. Redaguoja ltn. NOREIKA. Prenumeratos kaina metams — 5 lt.; kariūnams, aspirantams ir mokslieviams — 4 lt. Adresas: P. L. P. Karo Mokykla, A. Panemunė. Telef. Tarnybos val. per Šančių Karišką į K. Mokyklos štabą. Spaudė „Šviesos“ spaustuvė, Kaune, Jakšto g. 2 nr. Telef. 2-66-65.

ATSKIRO NR. KAINA 1 Lt.

Birželio 13

Karo Mokyklos Šefo — Pirmojo Lietuvos Prezidento vardinės. Vos pasigirsta lūpose žodis — pirmojo, — tuojau mūsų sąmonėje iškyla vardas, apie kurį per keletą dešimtmečių būrėsi stipriausieji ir produktingiausieji Lietuvos valstybės atkūrėjai. Kai pasaulinį karą bepralaimį okupantai vokiečiai, ėmė sutikti, kad Vilniuje būtų sušaukta lietuvių konferencija — pirmasis Lietuvos pilietis užėmė garbingą vietą savo bendradarbių tarpe ir mokamai vesdamas bundančios tautos sąmonę, veikiai įgijo absoliutinį pasitikėjimą ir, kaipo nepamainomas, stojo valstybės priekyje.

1929 m. spalio mėn. 7 d. įsakyme kariuomenei (78 nr.) § 1 skelbiama:

1929 m. gegužės mėn. 16 dieną, Ministerių Kabineto prašymu Jo Ekscelencija Respublikos Prezidentas p. Antanas Smetona sutiko būti karo mokyklos Šefu. Todėl karo mokykla ateityje turi vadintis „Pirmojo Lietuvos Prezidento karo mokykla“.

Per aštuonėtą metų į guvią Lietuvos armiją kas metai išėjo Šefo dvasioje ugdyti karininkai. Vieni aktyvion tarnyon, kiti į atsargą. Toji dvasia iš tų vadų darbų skleidžiasi į visus gražiosios Tėvynės kampus. Skleidžiasi ir stiprina tuos tautiečius, kuriems mūsų mylimas Šefas atidavė visą savo gyvenimą.

Kario plunksna neranda žodžių, kuriais būtų nors iš dalies įmanoma išreikšti prasmę, priežastys ir galingumas to jausmo, kuris reiškiasi visame karo mokyklos gyvenime, ypatingai tomis

dienomis, kurios paliečia patį mūsų Šefo, Vyriausio ginkluotų pajėgų Vado, asmenį. Naujosios inteligentijos, nuo pat lopšio girdinčios Pirmojo Prezidento vardą, geriausios jėgos, susirinkusios karo mokyklon ne tiek iš pareigos, kiek iš meilės, seka didžios asmenybės pavyzdį, dirba Tėvynės labui. Labui Lietuvos, apie kurią Tautos Vado yra pasakyta:

— Lietuvos imperija, lietuvių genijaus sukurta, buvo didelis taikos veiksnys viduramžių Europoje, taigi ir jie (lietuviai) turi didelių civilizacijos nuopelnų, atmušę plėšriuosius grobuonis. Rusai yra paskum gavę iš lietuvių daugiau, nei šie buvo pirma pasiėmę iš Maskvos ir iš Kijevo. Bekurdami galingą valstybę, didieji Lietuvos vadai sutirpdė plačioje erdvėje geriausias jos pajėgas, prarado aristokratiją ir bajoriją. Lietuvių tauta dabar kaip tas medis, kuriam vėjų nudraskyti lapai ir vėtrų nulaužytos šakos.

Bet tas nudraskytas medis pasirodė nepaprastai gajus. Darbo praktiku laistomas ėmė leisti naujas šakas ir lapai tokie vešlūs išsiskleidė iš jo. Savos, lietuviškos kultūros žiedai kraunasi ir sprogs, sklaidami gaivinantį kvapą. To medžio nenulaužė vėtroš, nes jį kruopščiai gynė narsūs Lietuvos pulkai tada, kai mūsų Šefas buvo Pirmuoju Prezidentu. Nūdien medis tas žaliuoja ir lapoja. Juo toliau — juo gražiau.

Tylioje maldoje susikaupusi š. m. birželio 13 d. visa Karo Mokykla kreipėsi į Aukščiausiąjį, prašydama palaimos mylimam Šefui. Pušynas ošė ir gražiausi muzikos akordai lydėjo už Tautos Vadą, Jo vardinių proga laikomas, mišias. Poligone. Ir generalai, ir eiliniai klūpėjo smėlyje ir meldė vieno ir to paties:

— Viešpatie, ištiesk savo palaimos ranką ant mūsų Vyriausio ginkluotų pajėgų Vado — Antano.

Po pamaldų P. L. P. Karo Mokykla grįžo stovyklon ir išsiriavo. Atvyko mokyklos viršininkas ir Šefo vardinių proga tarė žodį, išreikšdamas visos K. Mokyklos didžiausią troškimą, linkėjimus — visokeriopo pasisekimo darbe Jam, mūsų Šefui — Pirmajam ir dabartiniam Lietuvos Prezidentui.

K. Mokyklos Viršininko žodžius palydėjo iš įdegusių, karštų krūtininių išsiliejusių daina:

— Ilgiausių metų, ilgiausių! ...

Šefo jteiktoji vėliava

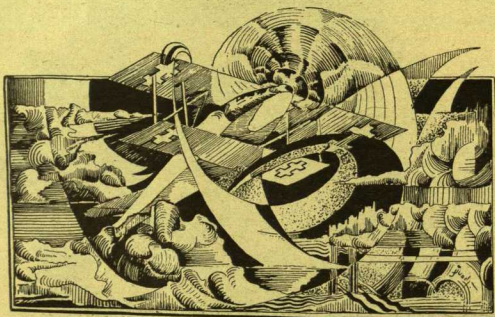
Didžiajam Vardui

(P.L.P. Karo Mokyklos Šefo vardinių proga)

Visų lietuvių mintys į Tave suplaukia,
kaip upių vandens Nemunan.
Ir dideliu džiaugsmu šlamena javas lauke,
nes Tu vedi gražian gražian gyveniman.

Todėl šiandien džiaugsmingai Tavo vardą minim,
o gėlių puokštės byra byra...
Ir einam sveikinti Tavęs liepsnojančiom krūtinėm:
ir sesės geltonkasės ir mes — šalmuoti vyrai.

Visa šiandieną Lietuva, kaip didelís vainikas
pavasario žiedais dabina Tavo šventę;
šiandien ir mes, šalmuoti vyrai, linkim
Tau, Mylimasis Vade, ilgai ilgai gyventil...

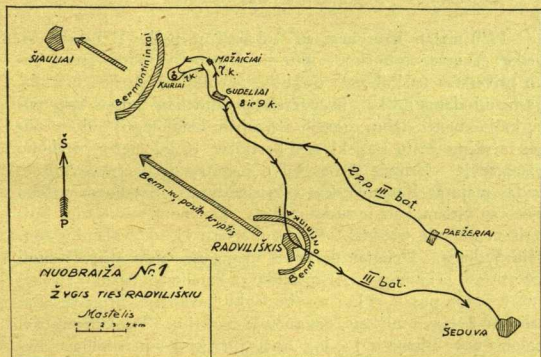

Padangėse

Kareivis ir jo vadas žygyje

Normalus dienos žygis pėstininkams laikoma apie 30 klm. Tačiau karo aplinkybės dažnai sudaro tokias žiaurias, sunkias sąlygas, kad nuo šios normos tenka noroms nenoroms atsisakyti ir žygiuoti virš 40 klm. į dieną, o retkarčiais ir dar daugiau.

Kare dėl Lietuvos nepriklausomybės tokių žygių buvo; jie iš kareivių pareikalavo ir narsumo, ir didelio patvarumo. Gi iš jų vadų-karininkų ir narsumo ir patvarumo ir sveikos galvosenos karo aplinkybėse. Jiems teko žadinti pasitikėjimą savimi, palaikyti kareivių tarpe gerą ūpą, žodžiu — būti pavyzdžiu savo valdiniams. Keletą tokių žygių iš karo dėl nepriklausomybės noriu čia suglaustai papasakoti.

1. Kautynės ties Radviliškium

1919 metais kare su bermontininkais 2 p. pulko III batalionui įsakyta lapkričio 20 dieną apie 18 val. išvykti į žygį iš Šėdėvos miestelio per Paežerius, Kaulinius, Šniuraičius, Gudelius — Šiaulių kryptimi. Giliame priešų užnugaryje batalionas, užėmęs Gudelių kaimą, sustojo. 7 kuopa paėjęs dar 2—4 kilometrus susikovė su bermontininkais. Kuopa kovėsi lapkričio 21 ir 22

dn., užėmė Možaičių kaimelį, o vėliau ir Kairių bažnytkaimį (Žiūr. nuotr. Nr. 1). Maisto kuopa nebegaudavo, nes buvo per daug nutolusi nuo savųjų. Vietos gyventojai buvo neturtingi ir bermontininkų, pavidale įvairių rekvizicijų, apiplėšti. Možaičių kaimelio gyventojai, matydami, kad kareiviai nieko negauna, antrąją kautynių dieną pasiūlė kuopos vadui nedidelį kiekį bulvių ir labai apgailestavo, kad daugiau duoti nieko nebegali. Naktį iš lapkričio 22 į 23 d. kuopa gavo įsakymą pasitraukti į Radviliškį, o iš Radviliškio — į Šeduvą, nes kautynės buvo nutrauktos. Kuopai teko atlikti dar 35 klm. žygį. Kaip iš lapkričio 21 į 22 d., naktį, taip iš 22 į 23 d., naktį, žygiuoti buvo sunku — snigo. Žygyje ir kautynėse nė vienas kareivis nenusižengė drausmei ir nesiskundė sunkumu ir alkiu, tik gavę įsakymą atsitraukti šiek tiek susimąstė. Teko paaiškinti atsitraukimo priežastis.

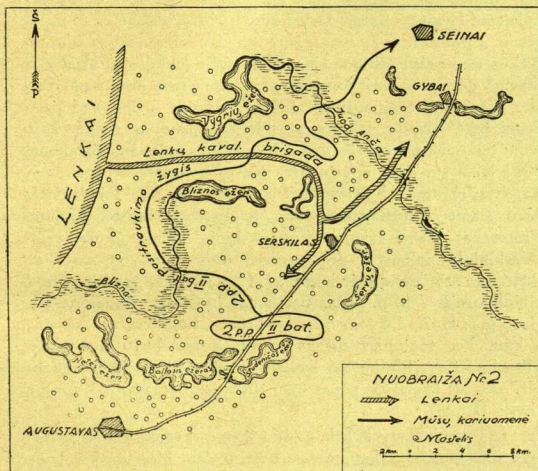
2. Kautynėse ties Seinais

1920 metais kautynėse su lenkais 2 p. pulko II batalionas, veikęs Augustavo miškuose prie Studenicos ir Baltojo ežerų, buvo priverstas paskubomis trauktis. Lenkų kavalerijos brigada, pasinaudodama miškais ir atsiradusiais dideliais tarpais tarp mūsų kariuomenės dalių, rugsėjo 5 d. apėjo batalioną iš vakarų pusės ir užėmė ežerų tarpeklių ties Serskilas, 10 kilometrų bataliono užnugaryje. Grupės štabas buvo paimtas nelaisvėn, o grupės vadas majoras Ramanauskas — sušaudytas. Batalionas neteko ryšio su viršininkais ir su kaimynais. Bataliono vadas mjr. Butleris nusprendė trauktis. Pasitraukė tarp 11—12 valandos rugsėjo 5 dieną. Dengtas pozicijos užnugaris leido atsipalaiduoti nuo priešo sėkmingai. Atsipalaidavęs batalionas pasuko į vakarus, t. y. ton pusėn, iš kur atvyko lenkų kavalerijos brigada. Batalionas žygiavo miškais, daugumoje be kelių. Teko pereiti dvi balotas upes Blizna ir Juodoji Ančia, per kurias persikėlimas buvo labai sunkus. Kadangi kavalerijos brigada vėliau užėmė ežerų tarpeklių ir poziciją prie Gibų, tai batalionui teko daryti labai didelį pusratį. Rugsėjo 6 d. tarp 11—12 valandos batalionas laimingai atvyko į Seinus. Per 23—24 valandas batalionas atliko apie 60 kilometrų žygį (tiksliai nustatyti sunku, nes batalionas žygiavo per mišką be kelių). (Žiūr. nuotr. Nr. 2). Žygis buvo sunkus, ypatingai sunkūs buvo perėjimai balotų upelių, tačiau batalionas nepametė nei vieno ginklo ir nei vienos gurguolės.

(Tiesa, vienas kareivis pabėgo į lenkus). Kareivių ūpas buvo puikus.

3. Gen. Želigovskiui puolant

Užėmus lenkams Vilnių ir spalių mėnesio pabaigoje gen. Želigovskiui grąšinant užimti Ukmergę, I Divizijos vadas įsakė 2 p. pulkui, esančiam Jonavoje, tuč tuojau pereiti į Ukmergę. Padedėtis fronte buvo rimta. Aplinkybės reikalavo greito žygio. Spalio 29 d., I masis batalionas, kuriame buvo jauni kareiviai, dar

neaprengti kariškais rūbais, 6 val. išvyko iš Jonavos ir jau 15–16 val. atvyko į Ukmergę. Ukmergėje pailsėjęs $\frac{1}{2}$ valandos, batalionas nuvyko į Vidiškes tarp 17–18 valandos. Kaip matome, bataliono jauni kareiviai, III-čioje savaitėje karo tarnybos, per 11–12 valandų atliko 44 kilometrų žygį. Bataliono ūpas buvo geras. Sekančią dieną tas pats batalionas išvyko į kautynes ties Giedraičiais.

4. 7 pėst. pulko III-čio bataliono žygis

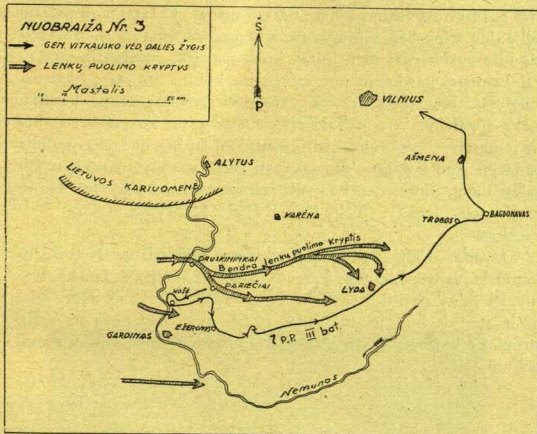
1920 m. rugsėjo mėn. kautynėse su lenkais, 7 pėst. pulko III batalionui karo aplinkybės sudarė labai sunkias, iš anksto nenumatytas ir žiaurias žygio sąlygas. Nepriklausomybės karo istorijoje, vargiai rasis sunkesnis, aplinkybėmis įvairesnis, ir didesnis žygis, kaip tas, kurį atliko 7 p. pulko III batalionas 1920 mt., vedamas majoro Vitkausko (dabar brigados generolas). Rugsėjo 23 d. lenkai prasilažė ties Druskininkais ir brovėsi į rusų armijos užpakalį. Jie puolė kryptimi Druskininkai, Pariečiai, Naujadvaris, Lyda. Mūsų kariuomenės dalys, veikusios dešiniajame Nemuno krante Druskininkų-Hožės rajone (7 p. p. III bat. ir 2 p. p. 8 ir 9 kuopos), šiuo lenkų puolimu staiga liko atskeltos nuo mūsų kariuomenės ir liko prie lenkų spaudžiamo ir supamo dešiniojo bolševikų sparno. 3-čioji rusų armija pakriko, liko chaotiška, besitraukianti masė. Savaimė aišku, kad batalionui teko išlaikyti labai stiprus lenkų spaudimas; eilėje kautynių teko atremti stiprūs lenkų kavalerijos smūgiai. Batalionas veikė labai sunkiose apystovose, maisto ir pašaro nebegaudavo. Kareiviai maitinosi bulviene, bet ir pastarosios labai mažai tetekdavo šiame neturtingame, karo nualintame, krašte. Majoras Vitkauskas paėmė savo valdžion ir kitus dalinius, kurie veikė Druskininkų rajone ir dėl susidariusių aplinkybių buvo atskelti nuo savo dalių bei viršininkų. (2 pėst. pulko 9 kuopa Druskininkuose ir 7 p. p. I-mas batalionas Lydoje). Batalionas žygiavo per: Hožė, Ežeronys, Lydą, Trobos, Bagdonavus, Ašmeną, Vilnių. Per septynias dienas tikrojo žygio buvo nužygiuota 310 klm., t. y. vidutiniškai kasdien po 44²/₇ klm. (Žiūr. nuobr. Nr. 3). Šis žygis yra paties mjr. Vitkausko aprašytas Karo Archyvo II tome.

Čia paminėjau tik keletą tokių žygių, kuriuose man pačiam teko dalyvauti ir radau aprašytus mūsų karo literatūroje. Jauna Lietuvos kariuomenė, kurios istorija dar neparašyta, be abejonės, turi dar daug gražių drąsos ir patvarumo pavyzdžių. Šiuos žygius padiktavo karo aplinkybės, jie buvo būtini ir kareivis atliko juos pasitikėdamas savo vadu — karininku. Betiksliais ir beprasimais žygiais kareivis nebus patenkintas ir neturės gero ūpo. Neparodys jisai patvarumo, jeigu iš savo vadų matys blogą pavyzdį.

Kautynėse ties Radviliškium 7 kuopos karininkai visą žygio laiką ėjo pėsti, nevalgę buvo tiek, kiek ir kareiviai. Kareivis

nuolat matė savo vadą. Kautynių sąlygos visus vienodai slėgė ir kuopa pavyzdinčiai išpildė savo uždavinius.

Kautynėse ties Seinais, Augustavo miškuose, II bataliono vadas majoras Butleris pasitraukė drauge su užpakalinės saugos daliniais. Persikelianč per balotas upes Blizną ir Juodąją Ančią mjr. Butleris ne tik vadovavo persikėlimui, bet ir pats asmeniniai dalyvavo persikėlimo darbuose. Žygyje kareiviai laikėsi tvarkos, suprato reikalo reikšmę ir žygiavo sparčiai.

Majoras Vitkauskas savo atsiminimuose apie žygį Karo Archyvo II tome rašo, kad III^ociasis batalionas žygiavo visą laiką tvarkingai, drausmės nusižengimų nebuvo ir tik prie voros prisijungusiam I^oam batalione (Lydoje) trūko tvarkos: „Demoralizuotų buvo tik keletas žmonių, dauguma visai nesąmoningai, be bėgų norų ardė tvarką, vien dėl to, kad liko be viršininkų, pakrikę, nesudarė tampriai sujungtų vienetų“. Batalionui paskyrus viršininkus ir nubaudus vieną vagilių, „... Bausti nieko daugiau nebeteško. Batalionai žygiavo, palyginti; net su pavyzdinga tvarka“.

Kaipo vyriausiam viršininkui mjr. Vitkauskui teko daug rūpesčių ir nemigo: „Per 8 paras aš gavau miegoti iš viso apie 3—4 valandas...“ — rašo mjr. Vitkauskas. Tuo tarpu valdiniai gana dažnai miegodavo. Savaime aišku, kad reikėjo kareivių jėgas taupyti ateičiai. Nes kareivis, kaip ir kiekvienas žmogus, turi ribotą kiekį jėgų. Viršininkas ir visi karininkai dėjo visas pastangas, kad batalionas neištirtų bolševikų chaotiškoje lovoje ir, kad greičiau išvestų į laisvesnį kelią. Kareiviai tą matė, suprato ir su pasitikėjimu ėjo paskui savo vadus. „Aš mačiau, kad batalionas, pradėdant mano padėjėjais ir baigiant paskutiniu eiliniu, manim pasitiki, su viltimi žengia paskui mane. O tatai man pačiam teikė dug stiprybės, vilties ir pasitikėjimo savimi...“ „... Šis žygis kuo ryškiausiai man įrodė, koks patvarus, narsus ir ypatin-gai kantrus, kasdieniniame gyvenime kuklus ir lėtas, Lietuvos kareivis. Nevalgęs, nemigęs, sunkiose apystovose jis kantriai viską apgalėjo...“ „... Ikuo ryškiausiai įrodė, ko yra vertas lie-tuvius kareivis. Aš tvirtai įsitikinau, kad su juo daug kas galima padaryti, kad jį galima drąsiai vesti į kautynes, jas laimėti ir ap-galėti daug stipresnį priešą, tik reikia sumaniai pakreipti tas jo paslėptąsias jėgas“. Taip baigia žygio aprašymą majoras Vitkauskas.

Išvada. Kaip matome iš minėtų pavyzdžių, Nepriklausomybės kovose Lietuvos kareivis pasirodė, kaipo drąsus, patvarus, atkaklus, pasitikįs savimi ir savo vadais. Toks jis buvo, toks jis ir ateityje bus, jei tik vadas rodys gyvą ištvėrmės pavyzdį, stropiai atlikdamas savo pareigas ir visuomet laikydamasis savo dalinio.

Tad ruoškimės būti pavyzdingais vadais — karininkais!

Mūsų jūra — mūsų langas į pasaulį

Tėvyne mano

Tėvyne mano, kas tas baltas sniegas!
Tų skarotų eglų sidabro baltumas?
O kryžiai, kryžiai! Kryžiai ir pilki kryželiai
Laukuose ten rymo toks pilkas kraupumas.

Tarp baltųjų tolių ošia, ten šilelis
Toks kvapus šilelis — kadugių žiedelis,
Ašarotu veidu, su šarmos blakstienom
Kaip varguos motulė, sugužęs, toks vienas —

Bet kodėl ir tujen, ak Tėvyne mano,
Tarp baltųjų plotų sielvartu taip rymai?
Ir tos tavo akys iš sidabro rūmų
Su klajūnais vėjais krūtinėn taip žiūri? —

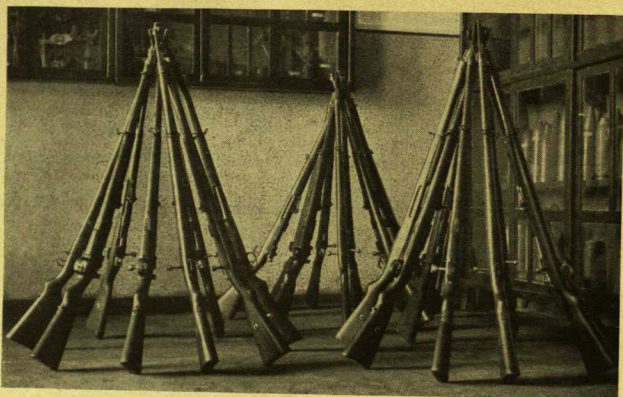
Gal gi mūsų dienos, meilė, ak Tėvyne
Laisvės keliu skriedam's sopulius atprašė
Ir tos tavo akys, kaip nuomete sesė
Ten sidabre rymo, sielvarte taip duli?!

Ak, Tėvyne mano, kas tas baltas sniegas
Ir tas žalias šilas, sidabro baltumas
Juk tujen keliauji vieškeliais ir kloniais
Lyg nežinion bėgdams pilkasis klajūnas.

Ar išpildytos sąlygos?..

Asp. Stasiškio nuotr.

Didžiulė GerMaPo dovana Karo Mokyklai

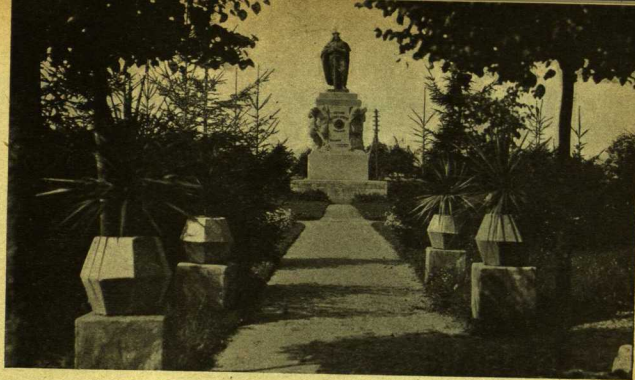
Š. m. gegužės mėn. 1 d. Karo Mokykla gavo pranešimą, kad akcinė b-vė GerMaPo nupirko k. mokyklai, kaipo dovana, 25 kariškus šautuvus.

Karo Mokyklos viršininkas, raštu dėkodamas už šią didžiai vertingą dovana, tarp kitko pareiškė:

— P. L. P. Karo Mokykla visada su didele simpatija minės gražųjį GerMaPo b-vės žestą — mums paaukotus 25 kariškus šautuvus.

TVARKINGAS VILNIAUS PASAS — TAI DOKU-
MENTAS, ĮRODĄS JO SAVININKO TAUTINIŲ SUSIPRA-
TIMĄ IR PATRIJOTIZMĄ.

Vaidelis k. mokyklos rajone

Kurs. Tamulaitis

Karklo dūdelė

Vasara, vasara ...

Pievos ir laukai kvepia medumi, pakelėm žaliuoja jovarai, kiek vieną vakarą skamba dainos, o jų aidai skardi slėniuose, miškuose. Po kiekviena gėlele, po kiekvienu lapeliu žiogeliai groja sidabro smuikais: vasara, vasara ...

Širdyje — džiaugsmas ir laisvė.

Basas, vienmarškinis bėgu per pievą, bėgu be kelio, be tako. Viską pamiršau, visi rūpesčiai mane paliko — aš džiaugiuosi vasara. Džiaugiuos sykiu su auksiniais drugeliais, paskėstu kartu su jais žiedų jūre, su žiogeliais kartoju: vasara, vasara ... Ji man dar meilesnė.

Aš grįžau iš Karo Mokyklos vasaros atostogų į tėviškę. Ir bėgu vis toliau, į laukus, kur švelnutis vėjas glosto mano veidą, kur gėliu žiedai linguodami galvelėmis sveikina mane sugrįžusį.

Kalnelis. Ant jo žaliuoja senas, išsikerojęs kadugys. Iš po jo šaknų stiebias į saulę maža, rausva gėlytė. Antai ir tas didelis, samantotas akmuo. Kai dar bambaliukas buvau, jis buvo mūsų laivas. O štai ir gelė nulaužta viršūne. Ji palinkus į rytus, vėjas gaudžiai ošia jos šakose. Ir gluosnis senas, surembėjęs, suskilusia žieve. Jo šakos — nusvirusios, išsipylusios į visas šalis. Sėduos po juo į minkštą žolę. Seniai pažįstu šį gluosnį. Užverčiu galvą, užsimerkiu ir klausaus jo ošimo. Šlama, skamba gluosnio lapai ir seka praeities pasakas. Negirdi jo žodžių, nesupranti jo kalbos, bet širdimi viską

jauti. Tokia artima, sava jo pasaka. Atsiminimai kyla vienas paskui kitą.

Čia, po gluosniu, vaikai būdami, rinkdavomės žaisti. Čia tar-davomės, kur anksčiausia uogos išsirpsta, kur didžiausi riešutai pri-noksta.

Pavasariais, su piemenimis išginę avis, iš gluosnio šakų švilpynes sukdamom. Štai, dar tebestovi akmenų krūvelė, sunešta iš dirvos. Iš jų mūrydavom pilis, tverdavom daržus. Tebežymu ir ugniavie-tės, kur ir vasarą, didžiausioje kaitroje, ugnį kūrendavom. Iš šilu-mos po pavėsiu bėgdavom, bet ugnį kūrendavom. Bėga atsiminimai vienas po kito. Ir kur negyvensi tais puikiais, saulėtos vaikystės prisiminimais.

Saulė taip plieskia iš tokio tyro ir gilaus dangaus.

Keistas, nepaprastas noras mane apima: lipti į gluosnį ir iš jo šakelių sukti vėl švilpynes. Taip noriu padūduoti, pašvilpiniuoti karklo dūdele, kaip tada, seniai, kai čia nuostabias pilis statėme.

Įsilipū į pačią gluosnio viršūnę, piaunu šaką, žievę padaužau peiliu ir suku švilpynę. Lygiai kaip tada, seniai... Ir girdžiu savo draugų juoką, šūkavimus. Matau juos visus sulipusius į gluosnį ir besisupančius jo šakose. Prisimenu juos visus. Prisimenu ir tą ma-žą, suveltais plaukais, mergytę, kuriai niekas švilpynių nesukdavo, kurią niekas žaisti nenorėdavo priimti. Pamenu, kai Milė priėjo kartą prie manęs ir nedrąsiai paprašė švilpynės. Ji irgi norėjo karklo dūdelės. Ji prašė mane bent apgadintos švilpynės: aš sau galėčiau geresnę išsisukti. Taip, aš išsisukau geresnę, bet Milė nė sugadin-tosios negavo. Aš ją įmečiau į erškėčių krūmą, kad Milė negalėtų jos išsiimti. Mes visi dūdavom, švilpėm linksmi, šokinėdami.

— Mile, kodėl tu nešvilpi karklo dūdele, — tyčiodamiesi klausi-nėjom ją.

— Aš neturiu dūdelės... — atsakė ji liūdnai.

— Tai pasidaryk, — ir pasididžiiodami pūtėm karklo dūdeles.

— Aš nemoku, neturiu peiliuko... — teisinosi ji graudingai į mus žiūrėdama.

Mes tik juokėmės.

Tada Milė priėjo prie erškėčių krūmo, kur aš įmečiau suga-dintą dūdelę ir norėjo ją išsiimti. Ją išsiėmė, bet erškėčių spygliais subadė sau rankas. Iš jų sunkės kraujo lašeliai.

Milė gaudžiai pravirkto. Bet niekas jos neramino, nepaguodė. Ji atsisėdo į žolę ir verkdama glaustė savo rankeles prie veido ir laižė žaizdeles... Niekam ji nerūpėjo. Pagaliau ji nusiramino, nu-sišluostė ašaras ir, paėmus dūdelę, pradėjo garsiai garsiai švilpti. Jos veidukai išsipūtė kaip pagalveliai, akelės sužibo džiaugsmu, ji užmiršo ir žaizdas ir skausmą...

— Vyr'ai, — sušuko iš mūs vienas, — Milės žandai truks. Ji taip smarkiai pučia švilpynę. Reikia ją atimti...

— Žinoma, žinoma, atimti, — pritarė kiti.

Aš pirmas pribėgau prie Milės.

Lauko pratimuose

— Atiduok švilpynę...

Ji pažvelgė į mane maldaujančiomis akimis ir užgniauzė švilpynę silpnam delnely. Bet aš buvau be pasigailėjimo.

— Atiduok švilpynę. Ji mano.

— Tu ją numetei... — ištarė ji tyliai.

Pagriebiau jos rankutę. Ji sudejavo: užgavau spyglių padarytas žaizdas. Nekovodama, nesibardama ji atidavė švilpynę. Aš ją paėmiau, sulaužiau ir numečiau...

Ji pažvelgė į mane gailiu žvilgsniu, nubraukė nuo akių plaukus, kuriuose visuomet baltavo įpinta remunė. Šis jos žvilgsnis nusmelkė mano širdį — aš gal labiau susigraudinau už ją. Tą žvilgsnį ir dabar dar tebeatsimenu, ir man daros griaudu.

Ji paliko mus ir, nuėjus toliau į pievas, ėmė rinkti gėlių žiedelius.

Kai mes ėjom namo, ji bėgo kartu su mumis linksma, patenkinta. Ji nė ant vieno mūs nepyko. Net ant manęs...

Kai aš tą dabar prisimenu, kažko sugrusta mano širdis. Bijau, kad neištrikštų ašaros. Tada nė vienas nepagalvojom, kad mes kada nors užaugsim, išsiskirstysim ir tik atminimais grįšim į tuos šviesius kūdikystės laikus. Nė vienas nežinojom, kad ateis kada nors diena, kurią prisiminsim kitiems padarytas skriaudas ir jos ims deginti mūsų pačių širdis.

Ak, Mile, maloni, brangi mergyte, jei tu dabar ateitum čia, aš tau išsukčiau geriausią švilpynę, geriausią, kokią tik mokėčiau... Ir tu man atleistum. Tačiau tik gluosnis šlama, tik ošia, gaudžia... Pievos ir laukai vaivorykštės spalvomis žėri... Tu neatėisi... Ir švilpynės tau jau nebereikalingos...

Sėdžiu gluosnio viršūnėje, sėdžiu vieni vienam, kaip paklydęs paukštis, o mano širdyje tik graudus lūkesys ir skurdus gailėstis.

Per žydinčią pievą eina mergaitė. Ji dar labai toli, bet įžiūriu jos rankoje puokštę gėlių. Ji eina tiesiai prie šio gluosnio. Kai ji prieina arčiau, matau, kaip vėjas taršo jos plaukus, kaip plazdena jos skarytė. Paskui ją driekiasi vėjo nešami pienuių pūkeliai.

Mano širdis pradeda daužytis. Nejuo tai Milė... Pro vėjo pūksnojumus nugirstu skardžiu balseliu vedamą kažkokią liūdną gaidą. Nejuo ten Milė...

Ji pasilenkia ir skina laukų remunes. Keletą jų įkiša į papurusius plaukus...

Tai ji, tai Milė. Ji visados būdavo apsikaišiusi remunėmis.

Jau matau saulės nudegintą jos veidą, ilgus juodus plaukus, plazdančius pavėjui. Milė, Milė...

Į kalnelį ji bėgte užbėga, atsistoja po gluosniu ant akmens ir, lyg atsikvėpdama, ištiesia rankas. Ji tyli, žiūri ir klausos. O pievose ritmingai skamba piovejų dalgiai, plienas žiba saulėje kaip brangus akmuo. Giliai kvėpuoja krūmai ir medžiai. Visur skamba paukščių balsai, lyg pats laukas, patys miškai būtų emę čiulbėti.

Ne tik aš gėriuosi vasara...

Ji atsiremia į gluosnį: gal ir ji prisimena tą karklo dūdėlę.

Nejuo po tiek metų mes susitiksim vėl toj pačioj vietoj, netoli to paties erškėčių krūmo.

Ji pakelia galvą ir žiūri į gluosnio šakas.

Man pasidaro taip nejauku ir gėda. Noriu pasislėpti nuo jos žvilgsnio kaip koks nusikaltėlis, noriu pasprukti iš jos akių, bet jau per vėlu...

— Mile!

Ji krūpteli, pataiso plaukuose laukų remunes ir apsidairo...

— Aš čia, Mile. Žiūrėk aukštyn.

Praskečiu gluosnio šakas, ir ji mane pamato.

— O, kariūnas Stasys. Sveikas.

— Ką gi veiki čia vienas?

Aš matau pakeltas blakstienas ir mėlynas mėlynas akis. Ji tokia graži, kad aš net nusigąstu. Jai taip gražiai tinka gimnazistės drabužėlis. Ji taip nepanaši į aną, suveltais plaukais, mažutę Milę.

Ką gi čia veiki? — ji vėl klausia...

— Švilpynės suku, vasara džiaugiuosi, — kalbu lipdamas iš gluosnio.

— Išsiilgai, tur būt, žaliųjų pievų, — sako ji, akių nuo gluosnio nenukreipdama, bet jos balse aš girdžiu jos pačios pasiilgimą.

— Taip, Mile, — atsakiau jai paduodamas ranką, — išsiilgau...

Dabar galėsim kiek tinkami vasara pasidžiaugti. Kaip tad . . . Ji nutyla, ir aš matau, kad ir jos širdį pagavo praėjusių dienų atsiminimai.

— Atsimeni, — staiga ji sako, — kai mes čia susirinkdavom, žaisdavom, švilpynes sukдавom . . .

Mano veidas užkaista. Nedrįstu net pažvelgti į ją. Ji pastebi mano sumišimą ir nuleidžia akis. Jai nesmagu, kad ji, užsimiršusi tatai man priminė.

— Žiūrėk, kiek daug gėlių pririnkau; kokios jos gražios, kaip kvepia . . . — kalba ji, norėdama nukreipti mano mintis kitur.

Prieinu prie jos arčiau, paimu jos ranką ir sakau:

— Mile, tu viską prisimeni . . . atleisk.

— Kam tu prisimeni tuos niekus, Stasy, — sako ji juokdamosi. — Kaip tau ir į galvą tai ateina. Aš jau seniai tai pamiršau . . .

— Štai, Mile, dabar tau išsukau dūdelę. Geriausia, kokią tik mokėjau. Pasiimk ją . . ., — ir paduodu jai dūdelę, kurią buvau gluosnyje išsukęs.

— Ačiū, — padėkoja ir meiliai nusišypso.

— Anų dienų atminimui, — dar pridėdu.

Ji papučia dūdelę ir juokiasi.

Aš žinau, kad ji ant manęs nepyksta, kad ji jau senai man viską atleido, bet kodėl aš to pamiršti negaliu. Aš vis galvoju apie aną nelaimingą suveltai plaukais mergytę, žiūrinčią į mane maldaujančiomis akelėmis, sužeistoj rankutėj spaudžiančią gluosnio dūdelę.

— Matai tą čiulbantį paukštelį — ji rodo piršteliu.

Ant krūmo šakelės tupi raudonom, žalsvom plunksnom paukštelis. Aiškiai matau, kaip jis prasižioja ir čirškia. Visą užmirštu ir pradedu juoktis. Man pasidaro taip linksma ir malonu širdy. Galiu džiaugtis vasara, gelėmis, medžiais ir žaliuojančiais krūmais. Milė pakelia ranką su gelėmis prie mano veido ir sako:

— Kaip jos kvepia . . . — Ji išrenka keletą žiedų ir sega man prie krūtinės. Paskui pasitaiso į plaukus įpintas laukų remunes ir šypsodamos žiūri į mane. Taip, ta pati mažutė Milė. Ji vis tokia gera, draugiška. Tiesa, ji atkeršijo man, bet ne taip, kaip žmonės keršija. Jos kerštas išspaudė man gailėsčio ašaras.

Vieną vasarą, grįžęs iš gimnazijos, sunkiai susirgau. Gulėjau vienas, draugų užmirštas. Nė vienas jų manęs neatlankė. Aš jų nesmerkiu, aš juos gerai suprantu: jie turėjo savo rūpesčių. Juk buvo vasara. Kam būtų malonu sėdėti prie ligonio lovos, kai upių pakrantėse ir paežerių krūmuose čirškia strazdai, ir čiulba lakštingalos, svyruoja ir tyliai šnabžda vėjo linguojamos nendrės, o prie kiekvieno akmens prisiglaudę gyvena vėžiai.

Bet Milė manęs neužmiršo. Ji lankydavo mane, atnešdavo uogų, gėlių, bet daugiausia laukų remunių. Pasakodavo apie laukus, pievas ir sirpstančias uogas. Man padainuodavo, juokaudavo. Ir ne tokios ilgos tada būdavo dienos. Vėliau kasdien ji man atnešdavo puodelį aviečių. Tokių raudonų, didelių . . .

— Žinotum, Stasy, kiek aviečių šiemet, — pasakodavo ji, —

visi krūmai raudonuoja... Braukte brauk į ašotėlį. Su rieškučioms gali...

Ir aš valgydavau, kiek tik ji atnešdavo, visas suvalgydavau. Juk tiek daug jų, manydavau. O tą vasarą uogų visai maža būta. Milė tik tyčiomis taip sakydavo, kad tik aš valgyčiau. Ji su tokiu vargu jų pririnkdavo. Susidilgydavo rankas, susidraskydavo rūbus, belandžioma, beieškodama kokios uogelės.

— Mile, — sakau jai, — aš tau be galo dėkingas už tą vasarą, kai mane slaugei. Už avietes, už gėles... Juk jei ne tu, aš būčiau daug daugiau kentėjęs.

O ji lyg nieko nežino, nesupranta.

— Kada tai?

— Kai sirgau, Mile, tą vasarą.

— Bet tai buvo seniai, — sako ji.

— Tai kas, Mile. Aš to niekadęs neužmiršiu, visuomet būsiu tau dėkingas.

— Juk tai buvo mano pareiga, — sako ji. — Tu buvai vienas iš mano žaidimų draugų. Tave ir turėjau atlankyti.

Staiga ji susimąsto ir rimtai žiūri į gluosnį.

— Žiūrėk, — sako ji po valandėlės, — didžioji gluosnio šaka, po kuria kabindavom sūpynes, nulūžus...

Tiesą sako Milė. Nulūžus. O gluosnis toks didingas, toks galingas atrodė. Vėjas glamžydavo jo raumeningas šakas, ir sunku būdavo rudeniu nudraskyti jo lapus.

— Reikėjo nemažos vėjo, tokia šaka buvo, — sakau Milei.

O ji kalba toliau:

— Nulaužė ją rudenio vėjas, nudraskė lapus ir išnešiojo juos po laukus, po plačius laukus, kur vėjas kaip pašėlęs užė, kur lietus čiuurklėmis pylė...

Ji palaukia ir gaudžiai priduria:

— Rudenio vėjas nunešė ir mūsų anas dienas, su geltonais lapais kartu išblaškė...

— Kaip tu gražiai pasakei, Mile, — sakau jai. — Tikrai taip. Beliko tik atminimai...

— Taip... — atsako ji.

Milė susigraudinus. Ji žiūri į dangų ir nenuleidžia akių. Medžiai taip gražiai gaudžia, pievos taip maloniai kvepia. Mažas paukštytis žibantiomis plunksnomis tebetupi ant krūmo šakelės ir vis taip gražiai čirškia. Viskas skamba nuo jo balselio. Ak, niekas neįspės mano minčių, kai iš toli atbanguoja miško ošimas. Gaudžia medžiai, girdi gūdų balsą: ū—ū—ū...

— Mile, ar girdi.

— Taip — sako ji.

Iš miško, iš po tamsių šimtamečių eglų artinasi vakaras, apsišautęs šešėliais.

— Eime, Stasy, tuoj ateis vakaras, — sako Milė.

Noriu jai pasakyti kažkokius labai malonius, brangius žodžius, kurių ieškau ir vis nerandu.

— Mile, — sakau, — aš tavęs niekadoms neužmiršiu. Visuomet būsiu tau dėkingas už tavo gerą širdį. Visuomet, Mile... Tu nepyk ant manęs, užmiršk...

— Gerai, Stasy, — sako ji ir nuleidžia akis. — Aš džiaugiuosi tavim, mes visada būsim draugai...

— Aš taip myliu mišką, pievas ir tave Mile, — sakau jai.

Vakaro vėsumas taip gaivina krūtinę. Jis maloniai persunkia visus kaulus, ir pasiekia pačią širdį.

— Bėgam lenktynių, — sako Milė. Ji pasidaro tokia linksma.

Ir juokdamiesi mes lekiam nuo kalnelio. Milės plaukai išsidraiko, vėjas juos sklaisto ir plazdena. Jos baltos kojos tik mirga. Suknelė išsitiesia, plevena.

— Aš ir kiškį pavyčiau, — sako Milė, — tokia greita, ir vėją, bet jis gudrus. Įsikabina kur į medžio viršūnę ir supas. Neiškrapštysi jo iš ten...

Mes brenam per rasotą žolę. Iš lankų pakvimpa svaiginantis šieno kvapas.

Štai kelias, nedidelis kelelis, kuriuo iš lankos šieną veža.

— Sudie, Stasy... — sako ji.

Ant jos juodų kasų rasa. Ir remunės jos plaukuose atgijo, pažutusias vakaro vėsumą. Ak, kad jos niekadoms nenuvystų, kad visados būtų vasara... Ak, Mile.

— Sudie, — sakau jai.

Laiminga, pavargusi šypsena slankioja jos veidu. Ją nukrato vakaro šiurpas.

Vakaruose guli maži, ploni debesėliai. Jie raudoni kaip kraujas. Saulė gęsta. Pievos rausvai žalios. Miškas ir laukai apsidengia šešėliais.

Milė eina pievele. Ji dar atsigrįžta, pamoja ranka, išsiima mano dovanotą dėdelę ir pučia. Toli skrenda dėdelės garsai. Žiogeliai jai pritaria. Cik, cik, cik, skamba jų dainelė.

Vėsu. Ant žolių rasos žemčiūgai. Mane traukia lankos, vakaro vėsuma. Aš grįžtu atgal į pievas, į lankas. Paskui mane lieka tamsios brydės.

Milės jau nebematyti. Ją uždengė vakaras. Saulė užgęso ir pasislėpė už tolimų kalnų.

Pas mane atskrenda dėdelės garsai. Tai Milė pučia mano dovanotą švilpynę. Ji švilpia ir švilpia. Dėdelės švilpysys skamba tyliu ilgesiu, nešančiu širdį į nepažįstamą pasaulį.

Ilgai vaikščioju po pievas. Iš ežero kyba palšas rūkas ir liula lankose. Migdąs tylėjimas neša sapnus, gėlės nulenkia žiedus. Atsiremiu į medį ir klausaus. Švilpynė dar gaudžia. Milė gal tebestovi prie savo gėlių darželio pasirėmus ant tvoros ir švilpia. Gal ji vėl prisimena mane. O gal ji jau seniai padėjo švilpynę, gal jau nustojo skardenti, bet aš vis girdžiu tą tylų švilpynės atgarsį. Jis dar ilgai mano ausyse aidi. Man vėl pasidaro liūdna, vėl prisimenu Milę... Aš noriu bėgti paskui ją, pasivyti ir pasakyti žodžius, kurių ji niekad neužmirštų. Pirma tarti mano žodžiai buvo tokie gru-

Kariūniškas tango

(Melodija „Paskutinis sekmadienis“)

*Juokis su saule,
Juokis su rūtom,
Juokis, kariūne, žiedais.
Kas tau pasaulis,
Jam teks juk žūti,
Tau gi — gyvent amžinai.*

*Skriski, jaunyste,
Skriski su vėju,
Skriski, kariūne, su ja.
Viskas nuvysta,
Kas pražydėjo,
Liks tik besotė svaja.*

*Ir todėl kazematuose
Mes svajoti atpratom,
Nors pavasaris žada
Svaigias naktis.*

*O rytoj su granatomis,
Eis kovon mūsų gretos,
Eis tvirtai nusistatę —
Žūt arba būt.*

*Ir nuejom, nuskambėjo plentas,
Nes be laisvės jau ne mum gyvent!*

---

būs, šalti... aš noriu, kad ji nepyktų, visada mane prisimintų... Aš žinau, kad ji atleido už tą dūdelę, bet kodėl mano širdyje kiekvienas karklo dūdelės suaidėjimas sukelia ilgesį ir taip skaudžiai sujaudina širdį. Kai aš išgirstu jos aidą skardint, kažkas veržiasi man į krūtinę, į pat širdį. A, žinau, tai dūdelės garsai, skambą anuo nekaltu kūdikystės ilgesiu...

Dienotvarkė atostogose

Penktadienis. 6 val. kėlimasis. Keliasi tik brolis ar sesuo; kariūnas dar ilsis.

6,15—6,55 val. gimnastika. Mama, neperšokus per kumelę, kepa blynus; kariūnas verčiasi ant kito šono be įrankių.

6,55—8 val. rytinis patikrinimas, pusryčiai. Mundiŗą ir kelines tikrina sesuo su lygintoju, štibletus — mažasis broliukas. Pusryčiai dar laukia kariūno.

8—10 val. šaudyba. Kariūnas, tiesiai taikant, šauna (visas 2 val.) iš lovos; šauna kojas į štibletus; prausiasi, tačiau plaukų nešukuoja; niūniuoja anglų valso „Tik viena meilė...“ melodiją. Netiesiai taikant bučinių meną, pabučiuoja mažąją sesutę.

10—10,50 val. veiksmai su šautuvais. Pusryčiai nerikiuotėj ateina pas kariūną. Blynus kelia ne ant peties, o į gerklę. Pavalgęs, be komandos „šakutes sta-tyk!“, išsivaikščioja nuo stalo. Neglosto ties mudiŗo šešta saga ir niūniuoja tango „Blynai ne tokie, kaip Karo Mokykloj“ melodiją. Be komandos „būry, šautuvus!“, griebia už balto diržo ir pirštinaičių ir išeina.

11—13 val. Būrys ginantis. Kariūnas ginasi nuo dėdžių, tetų, pusbrolių, kvietimo „nepuikuot ir išgert“.

13—15 val. Pietūs ir poilsis. Pietūs tęsiasi 27 sek.; o poilsis — 0 min. Visas poilsio laikas — galvojimui kur šį vakarą gražiai praleisti.

15—17 val. Auto-šarvuočiai. Praktiškas mokymasis važiuoti auto-brička. Kariūnas prašo tėvelį pakinkyti vieną arklio jėgą. Karo biuratoriun dedama avių maišelis. Kad motoras neužspringtų — maišoma šieno.

17—18 val. užkandis. Važiuojant į miestelį sunaikinamas dėšros gabalas; stropiai nurenkama nuo milinės sienas ir kitokie smulkūs daikteliai.

18—20 val. pamokų ruošimas. Nuvažiavus pas aštuntokę Olga, padedama jai ruošti pamokas. Knygas galima padėti į lentyną, nes Olga atmintinai moka pamokas.

20—20,45 val. vakarienė ir liuoslaikis. Vakarienė pamirštama, tuo pačiu liuoslaikis padvigubinamas. Su Olga iš karto kalbama apie bulvių derlių, paskui tema keičiama: „Sveiko pavasariško oro įtaka ne plaučiams, o širdžiai“.

20,45—21 val. pasivaikščiojimas. Jei vaikščiojama su Olga, pasivaikščiojimo laikas galima pratęsti. O vietą — leisti Olga! pasirinkti.

21—21,30 val. ar vėliau — vakarinis patikrinimas. Galima sugrįžti į Olgos butą ir patikrinti jos albumą: ar daug bernelių fotkių pas ją. Kai ji nemato — galima paskaityti ir fotkių užpakalį.

21,30—23 val. eina gulti. Atostogose tas nebūtina: galima gulti apie 1—2 valandą.

Kariūnai važiuoja atostogų, aspirantai dalyse atlieka stažą, o Mokyklon renkasi vėl naujos jėgos — kaip ir kas metai.

Pasakojimas apie Sepą

Nesulaikomai bėga laikas. Rodosi, neseniai sugūžėjom su ryšuliukais ir dėžutėmis pro Šefo Vartus į naują savo gyvenimo mokyklą, neseniai stebėjomės, kad prieš mus dar išties ilgi metai naujo nepažįstamo darbo, o dabar? ... Kur pražuvo tie metai? Kur nubėgo jie, nuskubėjo lyg viena dienele, lyg vėjas pajudinęs medžio šakas.

Gražių atsiminimų nusinešim mes į civilinį gyvenimą išeidami. Karo Mokykla užgrūdino mus ir per tą trumpą laiką išmokino brauginti gražų, didesnės žmonių grupės, tarpusavį sugyvenimą. Mes likome kariais ne tik savo išore, bet ir mintimis. Karo Mokykla išleis mus, gerų privalumų karius, pasiaukojančius tautos gerovei ir savo artimųjų labui.

Visi geri kariai pasaulyje turi tuos privalumus. Štai, jau keli metai praslinko, kai aš girdėjau vienam tolimam Europos užkampyje gražų pasakojimą apie seną Didžiojo Karo kareivį Sepą. Iš pradžių aš netikėjau, vėliau — pradėjau abejoti, o dabar aš esu įsitikinęs, kad tai buvo tiesa. Štai, paklauskite to pasakojimo.

Tirštas ir drėgnas rūkas ritosi nuo stačių uolų, kai aš su Fricu pasiekiau italų-austrų pasienyje krentantį Krimlio krioklį. Didžiulės vandens masės veržėsi siauroje uolos vagoje ir tiško į smulkų garų debesį. Krimlio krioklys, vienas iš aukščiausių Europoje, susideda iš trijų stačių sienų skirstydamas dūžtantį vandenį trijose giliose uoloje išmuštose duobėse. Ties antrąja krioklio siena pastatyta turistams grytelė skendo tirštam lietaus ir vandens garų debesyje. Lengvas, bet nenustojęs iš miglos rūsentis lietus merkė nuo ankstaus ryto mūsų kelionės apsiaustus ir maišus. Iš po pakaustytų batų su kiekvienu žingsniu tiško ploni vandens čiurkšliai, o nuo plačių skrybelės kraštų į taktą vis nauji vandens lašai krito: vienas, du — tekšt, du ...

Fricas kilstelėjo ant nugaros maišą ir užvertė sulytą nosį į statų taką vedantį tarp šlapių uolų į grytelę:

— Kiauliškas oras... — burbtelėjo per dantis ir palenkęs prie maišo diržų užverstą apsiausto rankovę šliukstelėjo iš jos puslitrį vandens.

Vėlų popietį mudu pasiekėm antrąją Krimlio krioklio sieną ir ant mažos lygumos pastatytą grytelę turistams. Čia pat krentantis krioklio vanduo griaudė ir mušėsi tarp siaurų uolų. Iš viršaus vis naujos ir naujos masės švilpė oru žemyn, sukeldamos šaltą vandeniu prisotintą vėją.

Grytelėj už plataus storų lentų stalo sėdėjo keli žmonės.

— „Berg-heil!“ (turistų pasveikinimas) — burbtelėjom mudu už stalo sujudėjusiems siluetais ir pradėjom tempti nuo savęs peršlapčius rūbus. Grytelėj buvo jauku. Didelė krosnis skleidė malonią

Praktika pionierių darbuose   Asp. Daugėlos nuotr.

šilumą. Nuo kambariuoko sienų žvelgė nušautų kalnų ožių balti kiaušai ir šakoti ragai. Lengvi pypkių dūmai kybojo virš aslos.

Kiek persivilkę, mudu pasukome prie bendro stalo. Grytelės šeimininkas atnešė mažą žiburėlį ir karšto pieno puodą. Be mūsų, prie stalo sėdėjo du vidutinio amžiaus, gerais turistų rūbais apsivilkę, vyrai. Jie klausėsi trečiojo. Šis, matyt vietinis, buvo keturias dešimtis peržengęs. Blogas senas švarkas dengė jo plačius, kiek kuprotus, pečius, iš po nutriušusios skrybėlės kyšojo riesta lyg erelio — kalniečio nosis.

— Taigi, rytoj — baigė jis. — Ant Mittersilio kalnyno šiaurinio iškyšulio!... — užvertė stiklą iki galo. — Penktą valandą iš ryto!

Kai jis pakilo nuo suolo, — aš pastebėjau prie jo švarko prisegtą valstybiniai kvosto kalnų vadovo ženklą.

— Servus — jis burbtelėjo pasilikusiems ir sunkiai vilkdamas

dešinę koją išėjo iš kambarėlio. Už lango nužlegseno keli nelygūs žingsniai slėnio pusėn...

— Atleiskit, gerbiamieji, — įsimaišė Fricas nenukentęs. — Tai gi invalidas! Jūs išdrįstate su juo pradėti Mittersilio kalnyne ne bet kokius laipiojimus?

Vyresnysis turistas paslinko suolu į mūsų pusę ir paaiškino:

— Tai buvo vadovas Sepas! Kada aš tik atvažiuoju iš Vienos į šiuos kalnus, — be Sepo neapseinu. Tiesa, jis yra šlubas, bet... jūs turite dabar laiko? Papasakosiu jums apie Sepą, seną kareivį, kuris Didžiojo Karo pragare, mūšiuose ant Isonco kelis sykius, lyg rėtis sušaudytas, buvo iš pirmųjų puolimo linijų nuvilktas. Išsilaižo, būdavo, kaip sako jo draugai, lauko ligoninėj ir vėl grįžta prie pirmųjų. Išsinešė iš fronto kelis kryžius, sušaudytą koją ir didelį draugiško pasiaukojimo jausmą. Gal ir jums paaiškės, kodėl aš jį visomet pasirenku.

Ir jis pradėjo pasakojimą apie Sepą.

— Prieš keturis metus, gražų pavasarį, aš išsiruošiau į Didžiojo Gloknero kalnyną. Slėnyje, negavęs kito vadovo, pasisamdžiau kelioms dienoms Sepą. Jis ten slankiojo tarp smuklės ir viešbučio ir kalbino kelis anglų turistus pradėti lipimą į aukštai įšalusius Gloknerio glečerius. Bet anglai pasitenkino padarę iš apačios kelias nuotraukas ir Sepas sėdėjo be darbo. Mano pasiūlymą jis priėmė su išskėstomis rankomis.

Sekancią dieną, dar su tamsa, apsikrovę maistu ir apsikabinę virvėm, pasiremdami ilgais ledo kirvukais pradėjome kelią aukštyn.

Prieš pietus, eję šešias valandas, pasiekėm pirmuosius glečerio laukus. Minkštas, saulės pakaitintas ledas lengvai kirtosi po mūsų spygliuotais puspadžiais ir iki pietų mes pasiekėm pirmąsias ledines glečerio sienas. Platūs plyšiai trukdė mums eiti tiesiu keliu priekin. Vienus mes peršokdavom, kitus apeidavom. Saulė, persiritusi per pietus žiūrėjo ir spindėjo nuo užsilikusio sniego ir ledo sienų. Sepas ėjo prieš mane, kas žingsnį taukštelėdamas į ledą. Virvė, kuria mes buvome susirišę, lengvai vilkosi apsnigto ledo paviršiumi. Aš ėjau žiūrėdamas į visas šalis ir nesirūpinau Sepo pasirinktu keliu. Juk jis jau buvo senas vadovas...

Staiga, virvė perrišta po mano pažastimi truktelėjo. Instinktyviai žvilgterėjau prieš save į Sepo pusę. Bet jau buvo vėlu. Sepas prazuvo nuo glečerio paviršiaus. Virvė, laikiusi mane surištą su juo, išsitempė ir aš, netekęs lygsvaros, nūvirtau ant ledo. Aš supratau, kad Sepas buvo įkritis į glečerio užsnigtą plyšį. Griuvau priekin ant veido. Mėginau įmušti kirvuką į minkštą glečerio paviršių. Užsimojau viena ranka, kirtau giliai į ledą, bet Sepo truktelėjimas buvo toks smarkus, kad aš nenulaikiau kirvuko rankoje. Jis išslydo iš mano pirštų ir aš pradėjau slinkti paskui Sepą į plyšį.

Kibau, visas jėgas įtempęs, į kiekvieną ledo nelygumą. Po kelių metrų nuplėšiau savo nagus. Mėginau ant pilvo apviręs kojomis įsiremti į kokią nors duobutę, bet čia, lyg tyčia, lygiam lede

Kariūnai miklinasi ore

žymėjo vos kelios Sepo pėdos. Nejučiau savo sudraskytų rankų skausmo. Mano kelias į plyšį sruvo krauju, bet — trumpėjo.

Dar žingsnis liko iki pražūties, kai aš, besidraskydamas po ledą, užsilaikiau paskutinėse Sepo pėdose. Bet mano padėtis vis tik liko liūdna. Be kirvuko, ant pilvo prisispaudęs spoksojau kelis akis mirksnius į tamsų plyšį prieš savo nosį ir laukiau.

„Sepai! Kur esi?“, — pagaliau išdrįsau šuktelėti savo vadovui tamsoje.

„Et, kažkur skraidau tamsoje“ — visai ramus atsakymas.

„Mėgink įsiremti į ledo sieną kojomis!“

„Taigi, kad būčiau penkių metrų ūgio — pasiekčiau kitą plyšio sieną...“

Mūsų padėtis, ištikrųjų, buvo kvaila. Tokie glečerio plyšiai esti kelių metrų, bet, kartais, kelių šimtų metrų gilumo. Šiuo atveju mūsų 30-ties metrų virvės plyšio gilumui išmatuoti neužteko. Gal iki plyšio dugno trūko kelių metrų, gal visos virvės ilgio, o gal pražūtis vedė tiesiog į slėnį esantį kelis šimtus metrų žemiau mūsų.

Mano jėgos baigėsi. Sukumpę kruvini pirštai liko be jausmo ir aš galėjau kas minutę nulėkti kartu su Sepu žemyn.

„Sepai, negaliu...“ — šuktelėjau jam žemyn, nustojęs vilties. Šiurpulys mane nukratė pagalvojus apie plyšio gilumą. Už ką aš

čia turiu žūti? Kažkokiam kalnų užkampyje vien tik dėlto, kad esu susirišęs su vadovu. Velnioniška mintis kilo mano galvoj... Nupiauk virvę ir tegul jis lekia žemyn. Kam abu turim žūti?...

Vieną ranką atsargiai atleidęs siekiau nuo diržo medžioklinį peilį. Ant virvės kabąs Sepas neramiai sujudėjo.

„Neišlaikysiu, Sepai... Krentam“ — lyg perspėdamas jį, siekiau peiliu virvės.

Bet kas ten? Virvė iš karto atsileido. Pašokau ant kojų ir plačiais mostais ištraukiau virvę į viršų. Jos galas buvo lygiai nupiautas...

Man viskas paaiškėjo. Sepas, gelbėdamas mane, nupiovė virš galvos virvę ir nukrito žemyn... O aš? Juk aš norėjau jį nupiauti ir numesti žemyn. Savo vadovą ir žmogų nelaimėj.

„Sepai, Sepai!...“ — pripuolęs prie plyšio šaukiau lyg padūkęs į tamsą. Mano garsas nejaukiai aidėjo šiam ledo šulinyje, bet atsakymo nenugirdau.

Viską palikęs vietoje, dideliais šuoliais senomis pėdomis pasileidau į slėnį. Bėgau, virtau, slydau uždusęs ir kruvinas. Vėlu vakarą pasiekiau pirmą turistų grytelę. Dar tą pačią naktį gelbėtojų kolona su žiburiais ir neštuvais nuskubėjo į glečeri. Apie rytą aš juos atvedžiau į nelaimės vietą. Dvi virves surišę, mes pasiekėm plyšio dugną. Bet ten Sepo nebuvo. Tirpstančio ledo upeliukštis sruveno plyšio dugnu. Kiek paėję mes radome Sepą. Permirkęs ir sustyręs nuo šalčio, vargšas kaleno dantis ir pūtė šiltą orą per pirštus.

Mes jį ištraukėm į viršų. Dešimtį metrų bekrisdamas jis smarkiai sudaužė jau ir be to šlubą dešinę koją ir barkštelėjęs galva į ledą neteko sąmonės. Naktį, vandens, kuriame jis mirko, atgavintas, pradėjo šliaužti plyšio dugnu ieškodamas išėjimo...

Už dviejų mėnesių Sepas pagijo. Po šio įvykio jis man nė vienu žodžiu nėra prasitaręs apie savo žygį ledyno plyšyje. O aš, nuo to laiko, Alpėse tik su juo laipioju.

Turistas baigė pasakojimą. Už lango tamsoje griaudė Krimlio kriokliai.

Skaitykime

„MŪSŲ ŽINYNĄ“

Pavasaris ant savanorio kapo

Margi paukščiai pavasarį neša, —
baltas beržas suvirpins tuoj lapą,
ir kas rytas kris ašaros lašas
ant narsaus savanorio kapo.

Eis mergaitė į lauką kas rytą
ir surinks dangaus mėlio žolynus.
Juos nuneš savanoris kur krito,
ir bus kapas mėlynas, mėlynas...

Ir bus gera narsiam savanoriui:
laisva žemė miela ir lengvutė,
dėl jos kraujo paleido jis srovę,
todėl gera ir lengva joj būti.

Savanoris numato iš kapo,
kaip pavasarį paukščiai čia neša.
Bet pajus jis mergaitę ir lapą
ir sidabro ašaros lašą...

Asp. Širmenis

Apkase

Spindi saulė rausvai geltona
ir žėri auksu apkasai.
Prieš mane linksi smilgos plonos
varputės žilos jų visai.

Bet štai užėina debesėlis pilkas;
toks negražus: pailgas ir kuprotas.
Ir beria ant ražienų miltus,
o vėjas pradėd švilpt fokstrota.

Pro šalmą vėjas neša snaiges
ir ūžesys ir bildesys kartu.
Žiūriu į tolį mintimis apsvaigęs,
o laikas sukasi, sukasi ratu.

Netiesus šaudymas

(pro pėstininko akuliorus)

Iš pradžių man netiesus šaudymas buvo tamsus ir neaiškus, kaip būrio šautuvo vamzdis: koku būdu gali kulkosvaidininkas, sėdėdamas už kelių kilometrų nuo taikinio ir jo visai nematydamas, taip gerai pataikyti, kaip mūsų centro havas į savo vartus, ar būdintis karininkas užklupti besnaudžiantį kuopos budėtoją.

Na, pamaniau, brolyti, su tokia galvele čia nepasirodyk. Geriau pakuok daiktus arba prašykis perkeliamas į antrą kuopą.

Bet kai aš netiesų taikymą, taip sakant, iš pagrindų pačiūpiu: nėjau, tai jis man dabar aiškus, kaip valgykloj valgių menui visiems metams, arba tai, kad šeštadienį gausiu tik neišėjimą, o ne kokią bausmę.

Kaip pasirodo, netiesų šaudymą moka ne tik kariškasis elementas, bet ir mūsų dailios viešnios. Kaip tik vienos raudonskruostės dėka aš jį ir išsiaiškinau: ji taip tiksliai iš 100 kilometrų pataikė mano skyrininkui į širdį, kad jis šeštadienį užmiršo mane nubausiti neišėjimu.

O viskas buvo taip: suruošėm mes mokykloje tokį vakarėlį, sukvietėm būrį svečių. Net mūsų senutė gimnastikos salė teikė nusišypsoti įvairiaspalvių popierielių juostelėmis, o visada paniurusi užsiėmimų aikštė apsidengė nauju baltu apklotu.

Smulkmenų pačiūpti neteko, bet reikia manyti, kad mėnuliukas kažkur užtiko skyrininką su žydraake Maryte, nes jis visą naktį dūsavu, kaip artileristas po valandos tankinės ir niūniavo: „o mano mergele“.

Tačiau rytojaus dieną viskas buvo pamiršta ir bausmės krito chronometro tikslumu po senovei. Bet šeštadienį seną tvarką sudadino ant skyrininko lovos atsiradęs rausvas keturkampis vokas.

Perskaitęs laiškutį skyrininkas buvo pataikytas į centrą: už kreivą rankšluostį davė tik „be eilės“, nors buvo šeštadienis, o neišlygiotą milinės rankovę pataisė pats, netardamas nė žodžio.

O jei mergaitė, nėjusi kariškų mokslų, net iš 100 kilometrų pataikė, kaip geras snaperis, tai nenuostabu, kad ir mūsų mokykloj netiesus šaudymas nepamirštamas.

Šeštadieniais vyresnysis kursas pradeda netiesaus šaudymo pratimus ir pakvietė į talką skyrininkus ne vieną aspirantą išveda iš rikiuotės... einančių į miestą (dažniausiai už silpną kojos mušimą sveikinantis ar šypsena ne vietoj).

Mūsų būrininkas tos karo mokslo šakos irgi nepamiršta. Įsitaísė pozicijas kitame kazemate, o taikliais šūviais ne vieną nustebinu. Tik pamėgink nenublizginti šliurių ar nepalįsk po spintele dulkių valyti, — tai labai tiksliai pataikys nusiųsti išvalyti kulkosvaidį ar sekmdienį sulaikyti nuo rendez-vous.

A la „Asilas ir lapė“...

„Iš kur eini galvočiau kazemato?“
Sutikęs Česką Vacys klausia.
„Ugi, broleli, Dievas mato —
Nemeluosiu. Buvau pas būrininką šviesiausią.
Na tu man pavirsk iš tokio nieko
Į tokį didelį, narsų ir drūtą:
Žiūrėk rajone kad užrink,
Tai net ramiai sustoj' aplink...
Iš baimės ir šautuvą išmesti tenka,
O jis dar baudžia už tokį nieką menką.
O kad dabar, Vaciuok, jį matytum!
Ištiesęs kojas guli lovoje, tarytum
Norėdams paskirt tarnybon šventą dieną...
Dar pasiklojęs ir tarnybų lapą vieną.
Dabar mūs' būrio kariūnas kiekvienas
Už tarnybą šventadienį — atmonyt geidžia...
Tik ta Mokyklos drausmė širdį žeidžia.
O jei ne! Tai vieni nagais,
    Kiti ragais
Kaip kam smagiau, būrininkui duotų.
Visos tarnybos jam iš galvos išgaruotų!
Žinoma, spirčiau juk ir aš nabağą —
Tegu ir grandinio pažįsta naga!!
Skundės Česka Vaciuui ir visas drebėjo,
Nes vargšas tik prieš Kalėdas miestą regėjo...“

O netiesi ugnis daug pavojingesnė, nes nežinai iš kurios pusės maskuotis. Gi jis tuo tarpu laisvai šaudo, tai suspiesdamas visą galią į vieną asmenį, tai paskleisdamas porcijas po visą kazematą.

Kartais labai gražiai nutaiko ir budintis karininkas — pričiupti benusnūstantį kuopos budėtoją. Tuomet kuopos vado ugnis jį ilgą laiką sulaiko nuo ėjimo į miestą ir duoda progos su šautuvu apmąstyti geruosius civiliokiškus laikus.

Bet šitas šaudymas daugiau panašus į artilerinį parengimą. Tad nenorėdamas užgauti mūsų švelnių artileristų ir baigsiu.

VILNIAUS PASAS BE VILNIAUS ŽENKLELIŲ — TAI
PUODAS BE VIRALO IR KNYGA BE TURINIO.

MŪSŲ MOKSLAS

Asp. Reklaitis

Kariuomenės motorizacijos teigiamos ir neigiamos savybės

Jau nuo seno stengiamasi karo reikalams išnaudoti technikos pažangą: išrandami nauji ginklai, tobulinami seni, konstruojamos tobūlos pagalbinės priemonės. Išradus motorą ir jį patobulinus tiek, kad jis pradėta plačiai vartoti pramonėj ir civiliniam gyvenime, tuoj bandyta taikinti jis ir karo reikalams. Štai jau D. karo pradžioj prancūzai buvo sudarę auto voras iš mobilizuotų privačių mašinų. D. karo metu, kai vystėsi ir tobulėjo visi ginklai ir priemonės, ypač smarkus šuolis buvo padarytas kariuomenės motorizacijos srityje: autotransportas karo reikalams padidėjo keletą dešimčių kartų, atsirado motorizuota artilerija etc. Po D. karo, einant aktyviam visų valstybių ginklavimuisi, motorizuotų priemonių pritaikymas kariuomenės reikalams žengė ir tebežengia priekin. Taip, kad dabartiniu metu sąvokos moderni kariuomenė ir motorizuota kariuomenė tapo nebeatskiriamos.

Kuo paaiškinti tokį didelį motorizacijos išsiplėtimą? Karo metu staigumas, netikėtumas turi lemiamos reikšmės. Gi motorizacijos pagrindinė savybė ir yra ta, kad ji didina kariuomenės paslankumą, įgalina trumpiausiu metu perkelti kariuomenės dalis, ginklus, tarnybas iš vienos vietos į kitą. Tam dabartiniu metu naudojama visa eilė priemonių. Specialiais autovežimiais ar mobilizuotais iš civ. gyventojų perkeliama pėstininkai ir jų priemonės. Autosunkvežimiais pervežama lengvoji artilerija, sunk. artilerijai naudojama vikšrinių traktorių ir mašinų, nebūtinai reikalaujančių gerų kelių, traukiamoji jėga. Organizuojama motorizuota priešlėktuvinė artilerija, motociklų eskadronai, motorizuotų ryšių, inžinerijos dalys etc.

Toliau motorizacija patobulina ir pagreitina tiekimo organizavimą, turintį labai didelės reikšmės karo metu. Sunkvežimiais — specialiai įrengtais ar paprastais, pervežama šaudmenys, maistas, amunicija; evakuacijai plačiai naudojami specialūs sanitari-

niai vežimai, šovinių tiekimui maži šarvuoti autovežimiai ir t.t. Motorizacija didina bendrą kariuomenės pajėgumą. Yra nuomonų, kad ypač karo pradžioj, kol pavyks įvykdyti krašte mobilizaciją, motorizuoti daliniai turės ypač didelės reikšmės, tuo metu motorizuotas pulkas atstosias pėscią divizioną. Bendrai motorizacija įgalina lengviau skirstyti dalis, žiūrint aplinkybių, lengviau panaudoti reikiamoj vietoj rezervus, sudaryti priešui netikėtumą, permetant dalis iš vienos pozicijos į kitą. Pagaliau motorizuotos priemonės yra patvaresnės, aptarnavimui reikalauja mažiau personalo.

Tačiau nežiūrint savo parankumo panaudoti kariuomenei, motorizacija sudaro eilę sunkumų, kurie kai kurioms valstybėms gali sudaryti ir nemažą kliūtį jai įsigalėti. Pirmiausia piniginis klausimas. Motorizuotos priemonės nėra pigios, juo labiau, kad tų priemonių didesniems daliniams reikės nemažo kiekio. Tad ir grynai ekonominiu žvilgsniu neturtingoms valstybėms platesnė kariuomenės motorizacija beveik neįmanoma. Juo labiau, kad priemonės nuolat tobūlėja ir įvedus tam tikrą modelį savo kariuomenėj po nekurio laiko tektų jis keisti, kaipo pasenusį. Daug galimybių karo metu duotų autosunkvežimių mobilizavimas. Tačiau kiekvienam krašte paprastai toks įvairus mašinų tipų skaičius, kad tokios motor. priemonės įneš daug nepatogumų ir painios aptarnavimo, atsarginių dalių pakeitimo ir transporto organizavimo atžvilgiu. Lengviau yra ekonominiai pajėgoms, didelėms valstybėms, turinčioms savąją autopramonę ir galinčioms remti tam tikrų mašinų tipų plitimą civilių gyventojų sluogsnuose. Toliau degamos medžiagos reikalas. Daugumoje autovežimams, kaip kuras naudojama naftos destiliacijos produktai. Tačiau naftos šaltinių turi labai nedaugelis valstybių. Dauguma taikos metu tenkinasi importuotu benzinu, tepalais etc. Tačiau karo metu padėtis žymiai pasunkėja. Lemiamos reikšmės turėtų čia turtingi reikalingu kuru sąjungininkai. Stengiamasi betgi tų nepatogumų įvairiais būdais išvengti. Bandoma taikos metu susidaryti didelę benzino atsargą, bandoma gauti kuro iš kitų šaltinių: pasigaminti benzino iš akmens anglies (Vokietijoje), degamųjų slaucų (Estijoje), medžio, arba statomos gazogeneratorinės mašinos, naudojantčios medžio anglies dujas. Pagaliau jei šalis ir turėtų pakankamai kuro ir tepalų automotorams, įvedus plačią motorizaciją, tektų įsteigti platų kuro stočių tinklą ir jo tiekimą. Pagaliau plati kariuomenės motorizacija, kad būtų sėkminga,

reikalinga tankaus gerų kelių tinklo. Nes, nors dalis priemonių to ir nereikalauja, tačiau norint pasiekti didesnio greičio, geri keliai sudaro neišvengiamą sąlygą. Dėl intensyvaus autojudėjimo keliai greit gęs, reikalauja dažnesnio remonto. Didžiosios valstybės kelių statymui teikia daug reikšmės ir statosi net specialius autokelius vien karo reikalams. Aišku, panašus dalykas mažesniems valstybėms sunkiai prieinamas. Motorizavus kariuomenę, pasunkėja vadovavimas, suderinimas, pav., visos divizijos voros žygiavimo, tvarkymas judėjimo, kad būtų išvengta susigrūdimų. Toliau auto voros, nors ir paslankios, tačiau nėra pakankamai lanksčios, jos darosi labiau išsitęsusios, priklauso kelių kryptių, sunkiai įveikia kelio kliūtis, darosi labiau parankios prieš aviacijos agresijai.

Kurių išvadų galima priėti konkrečiai mūsų valstybės atveju? Motorizacija — moderni ir galinga kariuomenės priemonė, kurios pasigavo visos mūsų kaimyninės valstybės, tad ir mums visiškai atsilikti negalima. Tuo būdu reikia ieškoti priemonių išvengti kliūčių, trukdančių motorizacijai išgalėti. Pirmiausia reikia skatinti civilinę motorizaciją, ją remiant ir sudarant palankesnes jai plėstis sąlygas. Plėsti gerų kelių tinklą. Rūpintis savo kuro reikalu: stengtis pagerinti gazogeneratorinius motorus, kad jie tiktų platesniam vartojimui, propaguoti jų naudojimą. Eiti prie savos autopramonės įsteigimo. Kiek leidžia sąlygos motorizuoti kariuomenės dalis, pirmoj eilėj: pasienio dalis, ryšių, inžinerijos dalis, priešlėktuvinę ir sunkiąją artileriją. Planingas darbas, bendrai imant, turėtų duoti laikui bėgant ir kariuomenės motorizacijos srityj gerų rezultatų.

Kas naujo kariškame pasaulyje?

1. Jėga ar greitis. 2. Oro užtvaros. 3. Šaudymas ugnimi.

1.

Šiais keliais žodžiais norėčiau atkreipti skaitytojų dėmesį į rodos, paprastus, bet mums svarbius ir įdomius dalykus.

Nekartą esame skaitę laikraščiuose apie vokiečių aviaciją, jos laimėjimus bei tobulumus. Ypač vokiečiai imponavo savo bombonešiais. Buvo sakoma, atlėks, apmėtys bombomis ir nieko nepasipriešinsi, bent nespėsi pasipriešinti. Pasirodo, kad ispanų kare, kaip tvirtina to karo stebėtojai, galingi vokiečių bombonešiai, sukonstruoti jėgos principu, pasirodė nepakankamai mišklūs ir prie kiekvienos progos greitai naikintuvai juos lupa. Vadinasi, vokiečiai, siųsdami savo lėktuvus gen. Franko kariuomenėn, nepagalvojo, kad masė, ypač oro kare, prieš greitį yra bejėgė. Vis dėlto vyriausybininkų pusėje kovojantieji rusų triviečiai bombonešiai, taip vad. „Katiuškos“, yra labai greitai ir sėkmingai lupa vokiečių bombonešius. Bet tokius bombonešius turi tik rusai. Jiems neprilygsta nei italų „Savoia“, nei vokiečių „Junkers-52“ tipo.

Paskutiniu laiku pas ispanų nacionalistus atsirado vokiečių naujausios konstrukcijos lėktuvai — „Dornier“, kurie, kaip ir rusų „Katiuškos“ pakelia 600 kg. bombų ir pasiekia 450 km. į val. Tie vokiečių aparatai, o taip pat dar ir „Henkel“ tipo, kurių greičiausias „GE-70“, yra puikūs varžovai rusų „Katiuškom“. Vis dėlto tie pagyrimai liečia tik naujausios konstrukcijos lėktuvus, kurių vokiečiai dar nedaug turi.

2.

Šių dienų naikintuvai, valdomi įgudusių lakūnų, ir zenitinė artilerija sudaro puikią apsaugą nuo bombonešių puolimų. Bet naikintuvai ir zenitinė artilerija nevisada galės būti panaudoti. Vis dėlto naktį arba debesuotame ore, skrisdami virš debesų, priešo bombonešiai, tikrai žinodami bombarduojamų objektų vietą, gali netikėtai priskristi ir padaryti daug žalos, sunaikindami svarbų gynimosi reikalams skirtą fabriką, sandėlį ir pan.

Kiekviename krašte yra pakankamai objektų, labai svarbių, kurių apsaugojimas yra būtinas. Todėl gana geras yra oro užtvarų statymas. Tai savo rūšies tvora, kurios aukštis turi būti didesnis už lėktuvo lubas. Tos tvoros pastatymas paprastas: ap link fabriką, artilerijos sandėlį arba kitą, turintį didelės reikšmės, objektą vienu kartu pakyla ratu surišti aerostatai. Nedideli aerostatai pakyla be žmonių ir iškelia ploną lyną, einantį nuo vieno aerostato prie kito ir sudarantį apie saugomą objektą apskritą ratą, kai kada turintį kelių kilometrų diametrą. Nuo orientalaus lyno beveik iki žemės eina daug vertikalių plieninių lynų. Tokiu būdu gaunamas tinklas, kabantis ore ir saugantis kokį daiktą. Priešo lėktuvas, kuris norėtų prasiveržti pro tokią užtvorą, pakliūtų į mirtiną pavojų. Kuris nors lynas nulaužtų lėktuvo propelerį, sparnus, vairus ar pan. Lėktuvas būtų priverstas kristi.

Svarbu, kad tokia „tvora“ turėtų reikiamą aukštį. Todėl ją reikia daryti kiek galint aukštesnę.

Jei aerostatai bus pripildyti deguonies, su jais kovoti bus lengva, apšaudant padegamomis kulkomis. Bet jei aerostatai pripildyti helijum, kurs tiek pat lengvas, kaip deguonis, bet nedega, tai kulkų kliudymai beveik nedaro jokios žalos.

3.

Tarp tankų ir artilerijos naujienų mūsų dėmesį kreipia kai kurių valstybių armijose ugniasvydžių pritaikymas tankuose.

Tam naujam kovos būdai daug reikšmės duoda italų armijos vadovybė. Pas italus paskutiniu laiku sukonstruota įvairių tipų ugniasvydžių. Pirmieji išradimai pasirodė blogi, kada jie buvo įtaisyti dideliuose tankuose. Jau taikos meto manevruose pasirodė, kad ugniasvydžiai, pritaikyti vidutiniuose ar didesniuose tankuose, yra stambūs taikiniai, lengvai artilerijos sunaikinami ir pavojingi pačiai tanko įgulai, kadangi toks tankas užsidega nuo pirmo pataikymo. Todėl italų technikai artilerininkai atkreipė dėmesį į mažuosius tankus. Tam pačiam tikslui buvo panaudoti mažieji italų „Fuet-Ausaldo“ tipo tankai. Pirmieji tokie tankai su degamąja medžiaga ant tanko stogo buvo panaudoti Etiopijos kare, bet jie nekaip pasirodė. Italų konstruktoriai pradėjo naudoti naują būdą — vežti prie tanko baką su deg. medžiaga. Tas būdas pasirodė geresnis — pirmiausia deg. medžiaga yra ne vien metaliniame bake, o išskirstytas tarp kelių rezervuarų, antra, tie

J. p. Tompella

Daina apie temperatūrą...

Jei žmogus tur žvalią ar žiaurą natūrą,
Tai įtakos turi čia daug temperatūra.
Paimkim šiaurietį, flegmatiską karį
Ir kokį juoduką, ar rasą — Taffari...

Skirtumas didžiausias!... Tai šitą motyvą
Šaudybos mokovai net į galvą ima,
Lenteles visokias, kaip žinot, sudaro,
Kiek karštis ar šaltis kulipką pavaro...

Todėl tat šaudyboj dėl temperatūros
Viską sutvarko tiksliai korektūros...

---

rezervuarai yra specialiuose vežimėliuos, kuriuos tankas traukia paskui save. Tokiu būdu kiekvienas ugniasvydis — tankas yra lyg ir „auto traukinys“, susidedantis iš tanko ir dviejų ar trijų prikabinamų vežimėlių. Tie tankai taip pat turi po didelį kulkosvydį.

Ugniasvydis-tankas gali būti panaudojamas ten, kur nebus galima pasiekti priešą kulkosvaidžiais, pvz., rūsiuose, namuose, giliuose apkasuose ir pan.

O įstaigoj ponios, ar referentūroj
Karščiuojas ir pešas dėl temperatūros:
būtinai liepos ar pradžioj rugpiūčio
Nor imt saulės vonias, pašildyt krūtis...

O Poligone dėl temperatūros
Žmogus priartėja prie kūno kultūros:
Sakysime, maudais prakaitu per dieną,
Iš šalmo išpili litruką ne vieną,
Parėjęs — aliūru tuoj į Nerį mauni,
Padarai masažą, autus išskalauni...

Karštis išdraiko gražiausias idėjas,
Įsakymus nervais lėtai varinėja
Ir kraujas po gyslas lėčiau cirkuliuoja,
Ir vadu būt sunku — nesikombinuoja!...

O šventei atėjus dėl temperatūros
Aplanko Jonavą, o kits net... (Skarulius?),
Tik kadruj vadų žiauriai taip nuspręsta
Dėl temperatūros — grįžt valandą šeštą...

Tačiau kada šaltis sukausto natūrą
Ir trauko nudegusią, blizgančią skūrą,
Vėjas — rauna kuolus! ir iš palapinių
Veja mergiotes miškan vienmarškines,
Kulkosvaidžiai šala ir neveikia spynos,
Kliudymai neaiškūs ir komandos pinas —
Žmogus ima keikti ir temperatūrą,
Saulę ir žemę ir visą struktūrą...

Šaltis kankina muzikantų komandą,
Tylūs ir žiaurūs niuansai jazzband'o,
Ir dar žiauriau žviegia akordeonas,
Sustykęs smuikorius, baubia saksofonas...

Šala kirpėjas, nebeina žvejoti,
Tad turi per dieną barzdas reguliuoti...
Ir Stadalnykas plikas nevaikšto,
Ir neliausuoja nei šlubo nei raišo...

Taip tai stovykloj, dėl temperatūros
Keičiasi vaizdas, programos, natūros,
O kariui eiliniam tik raukšlėja kaktą,
Ir negiamai veikia į virškinamą traktą...

Gerieji K. Mokyklos sprinteriai startuoja.

Asp. Daugėlos nuotr.

Pionieriškas darbas

Asp. Daugėlos nuotr.

Poligono stažo peisažai bei personažai

I

Per derlingą karingųjų akų žemę plačiai banguoja žalsvos Niami-Miamuko šventosios upės bangos. Kiparisai, maumedžiai, liondros ir šimtarūšiai vijokliai raizgo didingus jos krantus, šaknimis išpina žaliąsias vilnis, viršūnėmis skliaubia nuo 1600 brūkšnių kampu krintančių, pragaro derva spirginančių, Afrikos saulės spindulių. Smėlingoj pakrantėj tyso du krokodilai. Ant balzganų pilvų žaidžia ultravioletiniai refleksai. Toli pasigirsta būgnas... arčiau... arčiau... Krokodilas sučiaudi, pasiražo ir nerangiai sėdasi... pačiu pinėja paskutine nivea-kremo atsarga išteptas mentis, besilupančią nosį... iš to sklysta žavingojo džaso popuri iš operetės „vinagretas“... priešais tyvuliuoja tautiškosios Neries vilnelės, už jų kiek kairiau ir dešiniau vaizduojasi nuotaikingos Šilasėdų aukštumos, dešinėje, — dar Afrikos džiunglių transoj, — neaiškiai gestikuliuoja amūras „krokodilas“. Nuo barakų pusės, tiesia kryptimi atžygiuoja jo did. rytojaus dienos pratimo sunk. kulk. sk. skyrininkas Negus Negusti išraiška plačiame, kaip mūsų džaso repertuaras, veide. Sa-visaugos instinktas abu krokodilus tiesė vėl kniūpsčius į vylingą smėlį ir tik iš peristaltinių šonkaulių judėjimų įgudusi vado akis turėjo spręsti, kad pažadinimas dabartiniu momentu būtų lygus somnabuliko, belipančio siena į Pieno-centro penktą aukštą perspėjimui, ergo: surišta su pavojų gyvybei ir visišku nervų sistemos nu-gairinimu. Tačiau visažinanti, visamatanti, prityrusi ir neklaidinga sunk. k. sk. skyrininko akis anksčiau nei bent vieno „krokodilo“ galvoje kilo panašus sumanymas, suuođė manevro dvasią ir neti-kėtumas kaip 11-tas Dievo įsakymas sugriauđė iš giedro poligono dangaus, kaip vienintelis artileristų protuberansas 4 sviedinių salvė...

— Aha... tai šitaip... kada žmonės, vadinasi, kėmša šovinius ir bendrai kada, vadinasi, žmonės ruošiasi savo aukštam pašaukimui, jūs!... jūs... — čia ger. s. k. sk. sk-kui pritrūko išsireiškimo morališkam smūgiui ir ... sankcija, basesnė kaip klaidingas minosvaidžio tampeleos nustatymas per parodomąjį Šilosėdy šaudymą, išslydo iš šiaip gana žavingų vado lūpų:

— ... ir atsitiks taip, kad apsilvilksit sargybos uniforma... ir bus karšta, kaip Niami-Miamuko upės pakrantėj... ir atsistosit prieš Juozapato pakalnę (pietų vakarų šlaitas), ir žiūrėsit į saulėlydžio žaismą ant lieknų pušelių fisiliažų... ir bimbalai gros dangiškas simfonijas... ir uodai gers jūsų kraują...

— ... Tas kraujas ant mūsų ir mūsų vaikų... — liūdnei sudejavo „krokodilai“... ir pasinērė tautiškosė Neries bangos...

II

... Smėliuotu vieškeliu, sulėtintu aliuru lipa į kalną vora... Kairiam sparne pilno krūvio prislėgtas kelių meisteris, pionierijos viceautoritetas, atseit, dešinioji kariūno Talaičio ranka, suėjo į aistringą dialogą su diplomuotu automobilistu dėl Neries įtakos į buv. Ruklos dvaro žemių pasiskirstymą abiejose upės pusėse. Dialogas nutarta baigt kompromisu, nes dėl kylančios temperatūros galėtų įvykt neleistinų srovių ir krypčių atsiradimas simboliškoj 13 žmonių inžinerijos grupelėj. Kar. Rapolo, iš deš. sparno, kaktą raukė trys gilios raukšlės, kurios kiekviena atitiko dienos darbo — pratimo evoliucijos raidą. Pratimas — skyriaus išišaudymas, ergo; priešaudymas, išišaudymas ir prisišaudymas... Pirmoji sąvoka paaiškėjo Rapolui dar geltonos jaunystės laikais... O... priešaudydavo Rapolui amž. dėdė Anicetas, kad kelias dienas ant uslano sėdėt negalėdavo, kai jis, bandą rugiuose palikęs, pempių kiaušinių terbas prisimedžiodavo. Paūgėjusiam atritmetikos mokytojas priešaudydavo pilną dieną po 2 kliudymus kiekvienoj savaitėj... ir vel, netolimoj praeiti, kas savaitė būrio vadas priešaudydavo šautuvą ir Rapolas sąžiningai blizgindavo savo per nelaimę taiklųj šautuvą... šeštadieniais-sekmdieniais miesto nematydamas, dažnai kursantų kuopą aplankydamas...

Dabar — išišaudymas! Iki šiol Rapolui išišaudyt sekdavosi... Gražiausią mergaitę po trečio tango paimdavo į šakutę ir prie puskarininkio priartėjo, kad ir labai komplikuose sąlygose... Tačiau gražias tikrojo išišaudymo iliuzijas vakar apgadino vieno artisto pasakojimai apie išišaudymo sunkumus.

— E... brolau... — kalbėjo anas pesimizmo kankinamas patrankos atstovas — komandą suklydai — minusas, laiką sugaišai — minusas, sviedinį nuleidai — 50% visos tavo Baranovo praktikos vel... žodžiu: gerai šaudysi — gyvensi, blogai — ?!?

Tai gi ne juokai! O Rapolui gyvent noris... pati jaunystė ir ūsai toki šėmai-gelsvi, it kuopininko, dailiai prasikalę ir bendrai — alga didesnė...

— Trys kulkosvaidžiai iš gelsvų aukštumėlių rajonų, apgulti tarnybų, auditorijos ir aštriai vadovybės rekognoskuojami spiaudo ir čiaudo į: balzganas smėlio plotmės, prieky, per tris pušis, dešiniau per du pirštus ir kairiau per visą plaštaką nuo miškelio, kuris arčiau, kaip trianguliacijos bokštas ir toliau nei, matai ten... nu o... atskiras krūmas per 10 brūkšnių nuo žalios aikštelės, ką be žolės... — kažkas tyliai nurodinėja taikinį. Tolininkas, astronomišku tikslumu (maždaug = $\frac{1}{4}$ D) sušilęs fiksuoja atstumus. Taikiniai ne šakutėse, o tiesiog ant šakių pamauti...

— Dvylika... 14-ka... 16-ka... — Nieko nematyti — ištrina pirštu žiūroną išprakaitavęs sekėjas.

— Negali būt — karščiuojasi Rapolas.

— Skelk... skelk... šakutę pusiau... 20 šuvių... Rapolas tyliai braukia rankove prakaitą ir beda baisų žvilgsnį į ramiai blizgantę

smėlio ruoželį... Vanduo verda... Kaspinas kažkaip neproporcingai raitis ir vinguriuoja, nelyginant ana daina...

— Sudulkėjo! — kažkas isteriškai sušuko...

— Kad dar neščiau — nevietoj lepteli Rapolas...

Sekėjas įrėmė optišką pabaisą su tinkleliu į taikinį. — Per 10= kairiau sėdi neaiški būtybė su ausimis ir ūsais, rodos, juokiasi — aiškiai priešas — baigia pranešimą sekėjas...

— Gal kiškis — kažkas amptelėjo.

Rapolą pagavo aiškus pyktis. Asmenybės gyslele perbėgo ruožavas kraujas ir apipylė pailgąsias, atseit, pusiausvyros smegenėles...

...Ratukas kairėn... ugnis... aikštelė sudulkėjo... būtybė pašoko... styptelėjo ant paskutiniųjų ir išsitiesė visu savo ilgumu...

— Acha... vadinas ratuku kairėn — įsidėmėjo garbingą finalą Rapolas. — Štai kodėl ratukas kairėn ir objektai iš kairės sugadindavo Rapolui ne kartą įsišaudymą šakute ir visą šaudymo meną paversdavo „aqua distiliata“, kaip kuopa kar. Vacio troškimus išmokyti bent vieną naują dainą...

— Visai taip, kaip gen. Pečiulionis*), — stebėjosi artileristai, radę vakarykščio Rapolo prieš kūrą ant balzganos aikštelės...

...Grįžtančio iš kovos lauko Rapolo kaktą raukė jau tik viena raukšlė... — prisišaudymas... Tačiau prisišaudyti, Rapolo nuomone, gali mažiausia pulko ginklininkas ar mokyklos karininkas, nes prieš dėtis „prisi“ reikiama virš normos, o kuklioj Rapolo tarnyboj buvo tik normos, kaip ir pati tarnyba, kaip du kiaušiniai pusryčiams ir kaip dvi valandos už viso kaspino iššaudymą vienam sunk. kulk. skyriui įsišaudant...

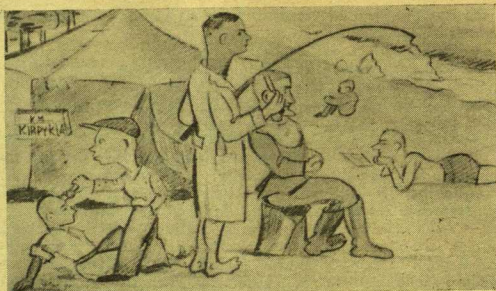
III

Pradžioj buvo žodis. Paskui pasidarė „homo homini lupus“ ir tik žymiai vėliau pasidarė žmogus „animal socius“, iš kur ir išriėdėjo, kaip viščiukai iš poligono kiaušinių, bendradarbiavimo idėja. O tai ši, taip sakant, idėja, ir išsiliejo I-je stovykloj įvairiausiomis formomis, kaip kariškas švinas šv. Jono naktį. Imkim, kad ir toks aiškus mūsų ginklų rūšių bendradarbiavimo pavyzdys.

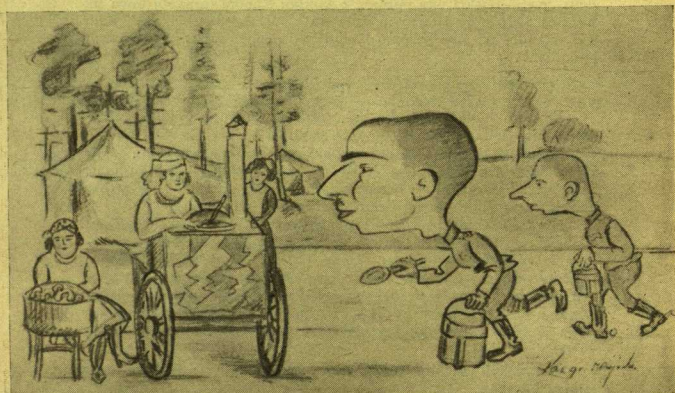
Po tylos signalo pagrindinių ginklų rūšių atstovai, padarę laiko apskaičiavimą ir priėję išvados, kad jiems reiks keltis ne 1-mą val., kaip šauniesiems artilerininkams ir ne 4,5 val. kaip dar šaunesniems raitininkams, o lygiai 5-tą val. nutarė užbaigt dienotvarkę anekdotais apie erno meilę ir klebono šunį... Kažkoks neaiškus parei-gūnas kas minutė suko kuopos induktorių ir susierzinęs prašė pabelės iš 10-to kambario, kol sielos susiliejo išpūdžių ir linkėjimų harmonijoj.

— ...dėkui tau širdie, kad tu... — niūniuoja muzikaliai nusiteikusi būtybė...

*) Pasakojama, kad gen. Pečiulionis iš trijų sviedinių įsišaudydavęs į bėgantį kiškį.

Poligono kirpykloje

Gal šaltibarščiai?!

— ...tylos, rup... nebaigė aiškiai susierzinės kavaleristas ir keršto banga svirpino abiejų blauzdų muskulatūrą... — pažiūrėsim ryt... — dar pridėjo... Pagaliau triukšmas rimo. Kažkur, iš pirmo aukšto girdėjos, it tolimas gaubicų įsišaudymas, collg. Ragastėno knarkimas...

Tyla. 12 val. O po valandos vėl prasideda šventadienos byla: Kas ten braška? — e, artileristai sekyklon išvyksta... egi būriaušnyks tvarkos, aiškina ir pyksta... Kas ten skamba? — egi raitelių pentinai... braška lentos, skamba puodai, visus juokas ima... Egi viršila išlygiavęs grupę, arklius apvalo ir veda į upę...

— ... Čia kuriam kampe kažkas sušuko... Čia vėl balsų visokių lyg trūkte pratrūko...

— Duokit miegot... ar vėl... apsėdo, — išsikeikia anekdotų mėgėjas ir užsitraukia atklodę ant galvos... Dantis už dantį — vėjas nuneša kažkurio pentinuočio mestą aforizmą.

Po pusryčių prasideda bendradarbiavimas visų bendrai ir kiekvienos ginklų rūšies atskirai. Artileristai ir kavaleristai, sakysim, po keletą valandų kasdien bendradarbiauja su keturkojais... ir tirpstajų poilsis kaip Engelmano gamyba Poligono ramovėj, ar kaip kariūno P. širdis virtuvės personalo įtakoj.

Pėstininkai daugiausia bendradarbiauja su sunk. kulk. alyva, kaspinais ir šovinių kemšama mašinėle, be to, ir su virš minėtu personalu, pas kurių, kaip „cerplyviausia“ rūšis, turi geriausių pasisekimų. Inžinerijos corpas bendradarbiauja kiekvienas atskirai. Ilgasis Juozas ir gudrusis Vincas betikrindami 2 t 30 veikimą, įgijo rudai bronzinės spalvos odą ir bendrai profiliai rodė stažū patenkintas fizionomijas. Collg. inž. Talaitis — visas savo pionieriškas aistras lieja į tvarto statybos matematiką ir statiką; dirba nuo ryto iki vakaro ir atvirksčiai pasitenkindamas tik: pusės paros poilsiu ir vienos porcijos davinium. Privačiame gyvenime turi gerą ypatybę, nes ima į galvą trimto „kelk“ ir budėtojo intervencijos šiuo klausimu.

Jo dešinioji ranka — įgimta grožio intucija tvenkia gana sriaušnų griovį ir rengia taikinius tankams 1939 m. sezonui. Valdiniams gana malonus, kurių dažnai būna siunčiamas po... — sako griebęsis sankcijų.

Šarvuotininkai bendradarbiauja su tankais, tankeliais ir bendrai su galingomis, žemę verčiančiomis, jaučiu baubiančiomis ir barškančiomis technikos pabaisomis... pasižymi didele atsarga flegmos, motorino ir tavoto ant kadaį buvusių padorių vasarinių rūbų.

Visos ginklų rūšys bendradarbiauja prie kiekvienos progos, bet daugiausia per vakarinį pasivaikšiojimą, kada kiekvienas pirmojo būrio karys bendradarbiauja tik su savo „locnomis“ kojomis bei gerkle ir alyvų daržely, ar teisingiau — Juozapato pakalnėj, kada kiekvienas bendrai ir visi atskirai bendradarbiauja su uodais ir su kraujo bei prakaito cirkuliacija prie 35°C. pavėsy...

Pusbūrio vado sapnas prieš šaudymą iš minosvaidžių

Jau saulė ne vieną kariūną buvo iškepusi ir apvertusi ant kito šono, kai būrio vadas pasišaukė kuopos budėtoją ir pasakė: „Jei esi budėtojas, tai poligoniškas dulkes nuo batų, atsiprašant, palik Neries pakrantėj, o be to, pakviesk tamsta pirmą būrį su dviem minosvaidžiais pas mane į svečius. Arbatėlės nebus, katiliukų gali nesi- nešti, bet užrašų knygelę — būtinai“. Kuopos budėtojas apskriejo kulnimis pusę apskritimo smėly ir autoritetingu balsu sušuko: „Pir- mas būrys su užrašų knyguite, paišeliu ir dviem minosvaidžiais pas būrio vadą, be to, kad būrio vadą neveiktų piktoji pagunda, kiek- vienam ant kūno turi būti marškiniai su sportinėmis kelnaitėmis!“ Po penkių minučių, kariūnišku drausmingumu, ant kalniuko susi- rinko moderniškai Adomo proanūkiai su būrio vadu priešaky.

„Ach, jūs žmonės, su medinėmis galvomis!“ Tarė būrio vadas, čiupinėdamas minosvaidžio vamzdį, „ar jūs bent kartą išmoksit tą menkutį, vieno vyro nešamą, 81 mm. pabūklą, ar ne? Prisiekiu Šilo- sėdų aukštuma, kad griebsiuos kuolo įkalti jums į galvą aukštąjį minosvaidžio mokslą... Užsirašykit, padiktuosiu jums minosvaidžio tarnybos pareigas“.

„Pone leitenante, tuoj pamokos prasideda“, tarė vienas karinio- kas, eidamas Ruklos dv. link su sąsiuviniu ir paišeliu. Būrio vadas įbruko kuopininkui į rankas visą minosvaidžio mokslą, įsakė paskai- tyti visiems, o pats nuskubėjo į Ruklą. Su paišeliu ir sąsiuviniu.

„Mokslui galo nėra...“, liūdnai tarė kairysis sparnas.

„Poligonas būrio vadui iškepė dramatinę sielą, tad jums pa- skaitysiu jo parašytą 1 veiksmo pjesę „Minosvaidžio tarnybos pa- reigos“, tarė įžangos žodį kuopininkas. „Veikėjai: 1) Minosvaidžių būrio vadas, leitenanto uniforma, be ūsų, aukštas, kalba pabrėždamas kiekvieną žodį; 2) miniatiūrinis būrio vadas — pusbūrio pusvadis (iš kariūnų) energingos eisenos, kalba spiegiančiai, dažnai vartoja žodžius „ei, tu...“; 3) būrininkas, skyrininkas, taikytojas, užtaisy- tojas ir kt., kariūnų vasaros darbo uniformomis, su šalmais ir šla- piomis kaktomis; 4) minia su užrašų knygutėmis, kasetėmis, be šalmų.

Veiksmo vieta — Šilosėdų aukštuma, dekoracijos — pergerai kariūnams žinomos, toluoj smėlio kupstai...

Laikas — kai prisimenama pietūs.

I veiksmas.

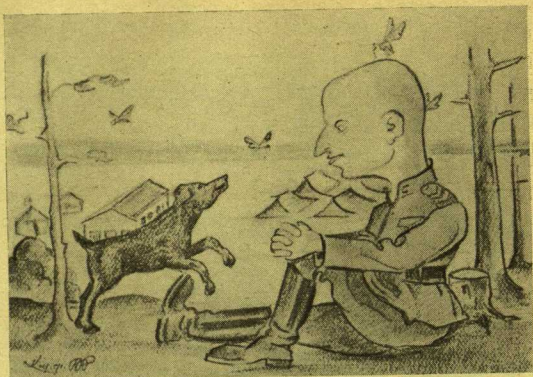
Pusbūrio pusvadis: Pagrindinis minosvaidis — kuriam arčiau minos, mina PS (pirmos stovyklos), užtaisas... užtaisas... Ei, tu, Gradinskai, kaip tau atrodo, koks užtaisas? Keturioliktas? Ak, ketvirtas. Užtaisas ketvirtas, apytikrė kryptis... Spiaut man kryp- tis! Vieną miną!

Nors daug žygiuo-
jame
Ir manevruojame
Pavargę niekada
Nebūnam mes . . .
Rmt.

I ryšininkas: Parengta!
II ryšininkas: (Miega).
Būrio vadas: Antram ryšininkui vieną valandą su šautuvu!
I ryšininkas: (Kartoja).
II ryšininkas: Parengta!
I ryšininkas: Antram ryšininkui vieną valandą su šautuvu!
II ryšininkas: Nieko negirdžiu.
Pusbūrio pusvadis: Ugnis!
I ryšininkas: Ugnis!
II ryšininkas: Nerėk, kaip piaunamas. Ugnis!

Slunkius apsaugoje

Skyrininkas: Ugnis!

Užtaisytojas: (Užsikiša abi ausis abiem rankom).

Skyrininkas: Ugnis, po velnių! (Įmeta į vamzdį miną).

Taikytojas: (Virsta ant žemės).

Skyrininkas: (Iškrinta užrašų knygutė iš rankų).

Sekėjas: (Atsineša iš vežimo dvišaką žiūroną, pastato, išgeria baklagę vandens, surūko papirosą, seka sviedinio kritimą pro žiūroną). Dešinėj 16—20, plius 40 negalimų perlėkimų.

Pusbūrio pusvadis: Taikiklis 62—00, daugiau 32—40, daugiau — taikytojui kuolu į galvą. Ėi, tu, skyrininke, ko tu nori iš manęs?

Balsas iš minios: Da možna šaut vieną miną, ale mažu nešaus. Che, mano draugo nepriėmė lenkų legionan, o lietuvių priimė.

Būrio vadas: (Pusbūrio pusvadžiui) Imk minosvaidį su visa dėže ir nešdinkis į I stovyklą.

Pusbūrio vadas: (Ima minosvaidį ant pečių, nuo svorio linksta prie žemės). (Uždanga).

Pusbūrio pusvadis pabudo. Pečius slėgė ne minosvaidis, o čiūžinys... Pažiūrėjo po savim — lentos. „Ar ne perdaug miegu?“, pats savęs paklausė. Po kelių minučių barako liktarna mirksėjo būsimam pusbūrio vadui, o vadas to nematė — atsidedęs skaitė minosvaidžio statutą.

„Kariūno“ premijas laimėjo kar. j. p. Juodis ir kar. gr. Jučys

PROTOKOLAS Nr. 1

P.L.P. Karo Mokykla, 1937.V.9 d.

Komisija iš „Kariūno“ redaktoriaus lt. Noreikos, kursanto V. Tamulaičio, kar. j. p. Mažeikos ir aspirantų Markulio ir Lingio svarstė „Kariūno“ 1937 m. Nr. 2 tilpusią medžiagą ir nusprendė paskirti pinigines premijas šiems autoriams:

1) Kar. j. pusk. Juodžiui už piešinį „Laiminga motina“ — 25 lt. (dvidešimt penki lt.),

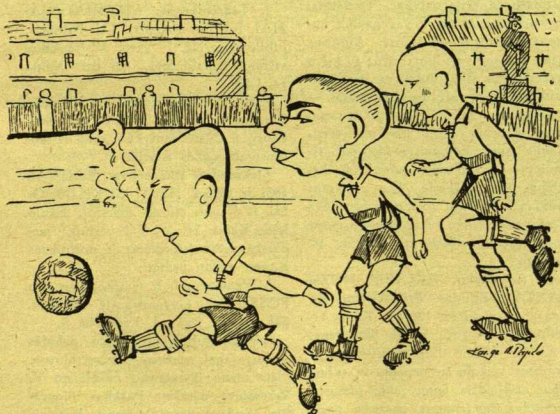
2) Kar. gr. Jučiui už „Milžinkapi“ — 15 lt. (penkiolika lt.).

Komisijos parašai.

Naujienos iš žaliosios vejės

Po sėkmingo 1936 m. rudens sezono, kada mūsų futbolo atstovai pasigėrėtinai lupo savo priešus žalioji vejė, atėjo 1937 m. pavasario sezonas. Iš futbolininkų Mokykla daug tikėjosi, bet, kaip atsimename, šiemet nei I-oji, nei II-oji futbolo komandos vilčių nepatenkino. II kom. balandžio 11 d. prakišo prieš Š. Š. Kovo II kom. net 4:2! kada tikrai reikėjo laimėti. I-ji komanda po šių rungtynių žaidė su „Metalu“ („Metalas“ tarp kitko iš „Maisto“ LL buvo „pasiskolinęs“ net 6 žaidėjus). Kariūnai, nors visą antrą kėlinį ir spaudė, prakišo 5:1.

Sekancias rungtynes Mokyklos I komanda turėjo su geležinkelių futbolininkais, kurių eilėse žaidė Nevinskas (Š. Š. Kovo), Mitinas (LFSL) ir kiti žinomi A klasių žaidėjai. Rungty-

Mūsų šaunieji futbolininkai

nes laimėjo kariūnai 5:1.

Toliau žaidė vėl 1-oji komanda. Dabar su studentų Fraternitas B-sis korp! futbolo komanda. Studentų pusėj žaidė Kymontas, N. Čerėkas, Surkevičius (LFLS), Melnikas (Š. M. S. K.), Adomavičius (Tauras) ir kt. Nors ir su šiomis žvaigždėmis, bet studentai pralaimėjo 2:1!

Baigiant, norėtūsi šiek tiek paliesti 1-osios komandos atstovus. Linkiu jiems kovoti taip, kaip pereitą rudenį! Daugiau vienišumo ir kovotojiškumo, vyručiai, ir tada visi gaus pylos!

Kar. gr. B-sis

ATSIŪSTA PAMINĖTI NAUJI S A K A L O LEIDINIAI:

Jonas Šukys, KOMUNISTAS. 1919 metų mūsų Nepriklausomybės kovų romanas. Sakalo leid. 266 psl. Kaina Lt. 3.

Mūsų Nepriklausomybės kovos jau pasidaro istorinis dalykas. Geriausiai ir vaizdžiausiai tas kovas galima nupiešti literatūros veikaluose. Autorius šiame romane vaizduoja vieną tų kovų epizodą, kur labai didelį vaidmenį suvaidino mūsų idealusis jaunimas — moksleivija. Tačiau, iš jų pačių tarpo buvo ir tokių, kurie užsikrėtę svetimomis mums komunistų idėjomis, išdavinėjo savo draugus, juos kišo į kailėjimus ir net šaudė. Bet nepaisant sunkiausių sąlygų Nepriklausomybės idėja paėmė viršų. Autoriui šis mūsų kovų epizodas tikrai yra pavykęs atvaizduoti.

V. Korolenko, AKLasis MUZIKANTAS. Etiudas. Psichologinis romanas. Sakalo leid. 194 psl. Kaina Lt. 2,50. Vertė iš rusų k. St. Skipitienė.

Autorius šiame tikrai meniškame literatūros veikale su nepaprastu subtilumu atskleidžia mums aklo gimusio jaunuolio išgyvenimus, pasaulio pažinimą, psichologiją, meilę švelniai mer-

gaitei, kuri ateina lyg angelas jį paguosti, toliau jo nelaimės atjautimas ir skausmas. Bet jo muzikos talentas ir meilė išgelbsti jį iš nusivylimo ir desperacijos.

Axel Munthe, SAN MICHELE KNYGA. II t. Gydytojo memuarai. Sakalo leid. 312 psl. Vertė Pr. Povilaitis. Kaina Lt. 3.

Ši knyga dabar yra viena aktualiausių, dabar skaitoma visame pasaulyje, išversta į daugybę kalbų. Pagal šį veikalą dabar ruošiamas grandiozinis filmas.

St. Eidimtas, PLĖŠIKŲ VADAS. Žemaičių plėšikas Jockus. Originalus kriminalinis romanas. Sakalo leid. Populiar. bibliotekos Nr. 9. Kaina Lt. 1,50.

Tai pirmas mūsų literatūroje originalus kriminalinis romanas, autoriui tikrai pavykęs parašyti nė kiek neprasčiau už užsieninius tos rūšies romanus. Medžiaga, matyt, imta autentiška iš to garsaus plėšiko teismo bylos.

J. Lažečnikovas, LEDINIAI NAMAI. Istorinis romanas. I d. Populiar. bibliotekos Nr. 7. Vertė M. Januškevičius. Sakalo leid. 138 psl. Kaina Lt. 1,50.

Turinys tikrai gražus ir lengvas. Vaizduojami rusų baudžiavos laikai, kaimo ir dvaro santykiai, graži ir sentimentali meilės istorija.

Aleksandras Ružancovas, KAUNAS 1851 ir 1863-4 METŲ SUKILIMUOSE. Iš Kauno miesto archyvų. Sakalo leid. Kaina Lt. 2. Tai vertinga medžiaga mūsų istorikams ir norintiems Kauno pracių pažinti.

A. Venclovas ir P. Cvirkos paruošta PUŠKINAS. Gyvenimas ir apysakos. Sakalo leid. 280 psl. Kaina Lt. 3.

Puškinio jubiliejaus proga Sakalas išleido labai vertingą knygą, kurioje įdėta vieno įžymiausio puškinisto V. Veresajevio parašyta Puškinio biografija. Sudėta patys geriausi Puškinio prozos dalykai — apysakos.

Axel Munthe, SAN MICHELE
KNYGA. I d. Gydytojo memuarai.
Kaina Lt. 3.

Šis didelės vertės literatūrinis veikas dabar išgarsėjęs visame pasaulyje; išverstas į daugybę kalbų. Skaitomas su didžiausiu įdomumu — visiems suprantamas, visus intriguojąs.

T. Jeske Choinski, GĖSTANTI SAULĖ. Markaus Aurelijaus laikų apysaka (II šis šimtmetis po Kristaus). I šis tomas. Vertė J. Strazdas-Jaunutis. Sakalo leid. 348 psl. Kaina Lt. 3.

Tai vienas gražiausių to laiko istorinių romanų su stipria ir gaudžia meilės intryga. Vaizdžiai nupiešta pirmųjų krikščionių persekiojimai, bet drauge ir jų įsigalėjimas Romos valstybėje. Tai didelės vertės literatūros kūrinys.

Ant. Venclova, DRAUGYSTĖ. Įžanga į subrendusį amžių. Romanas, 480 psl. Kaina Lt. 5. — Draugai studentai, atvykę universitetan, žengia į subrendusį gyvenimą. Tačiau kiekvienas nuėina skirtingais keliais. Vieni eina tiesiu keliu, nepaisydami sunkiausių gyvenimo sąlygų, net badaudami, ir lieka ištikimi savo idėjoms — tai idealistai. Kiti pasirenka karjerizmo kelią, pataikauja ir materijališkai gerai įsikuria, tai karjeristai — arivistai. Romanas — tai

charakteringas mūsų studentų gyvenimo atvaizdavimas.

Fr. W. Foerster, AMŽINOJI ŠVIETA IR ŽMONIŲ TAMSYPBĖS. Virš laikiniai klausimai mūsų laikams. Sakalo leid. 158 psl. Kaina Lt. 2.

Autorius šios knygos prakalboje pasako, kad čia svarstomas atsakymas į šių dienų žmogaus klausimus, ir į jo apsvylimą ir apvylimą, į nematantį išėjimą sąmyšį ir t.t.

Dr. Rudolf Timmermans, ALKAZARO DIDVYRIAI. Tolėdo įvykių aprašymas. Ispanijos sukilėlių romanas. Išvertė Vyt. Tamulaitis ir A. Leščinskis. 202 psl. Kaina Lt. 2. Sakalo leid.

Per visą pasaulį nuskambėjo Alkazarą gynimo garsas, kur saujelė sukilėlių kariūnų laikėsi apie pustrčio mėn. prieš kelioliką kartų stipresnę vyriausybinių kariuomenę. Šioje knygoje kruvini ir gaudūs įvykiai aprašomi su visu tikrumu ir baisumu. Alkazaras virto didvyriškumo ir narsumo simboliu.

M. Annesley, ŠNIPAI VORATINKLYJE. Išvertė V. Papravienys. Sakalo leid. 214 psl. Kaina Lt. 2.

Šnipų ir detektyvų labai įdomios intrygos romanas. Mums šis romanas dar įdomus ir tuo, kad veiksmas vyksta Klaipėdos krašte.

„KARIŪNUI“ ATSIŪSTA:

Mūsų Žinynas 4, 5 ir 6 nr. nr.

Kardas 8-12 nr. nr.

Kadets 4-5 nr. nr.

Mūsų Vilnius 8-12 nr. nr.

Moteris ir Pasaulis 2-4 nr. nr.

Studentų Dienos 2-4 nr. nr.

Studentų Lietuvių Žinios (Amerikos liet. laikr.) 8 nr.

K A R D A S

Lietuvos Karininkų Laikraštis, eina dukart per mėnesį.

KARDAS svarsto kariuomenės, krašto gynimo, karo mokslo ir meno reikalus.

KARDUI rūpi tirti savo krašto apsaugos ir jos resursų klausimai, stiprinti tarp kariuomenės ir visuomenės dvasios vienybę ir aiškinti visuomenės vaidmenį krašto gynimo darbe.

KARDE dedamos žinios iš mūsų ir kitų valstybių kariuomenių gyvenimo.

KARDAŲ leidžia KARININKŲ RAMOVĖ.

Redaktorius: plk. lt. Slizys.

Prenumerata: Lietuvoje: metams — 18 lt.; 6 mėn. — 9 lt.; 3 mėn. — 6 lt.; Atskiro nr. 1 lt. Atsargos karininkams: metams — 12 lt., 6 mėn. — 6 lt. Užsieny, be Latvijos ir Estijos, dvigubai brangiau. Skelbimai pagal susitarimą.

ADRESAS: „KARDAS“, KAUNAS, MIŠKŲ G. VĖ NR. 10

JAU XIX METAI GYVUOJA

K A R Y S

įdomus ir gražus mūsų kariuomenės savaitinis laikraštis. Jo gražūs viršeliai, kariniai paveikslai, atsiminimai, apsakos, eilėraščiai ir kitokie skaitymai traukia kiekvieną, ypač jaunimą. „Kuprinės pabiros“ visus linksmai nuteikia.

KARYS kasmet tobulėja, ir tai aiškiausiai pabrėžia kiekvienais metais sparčiai didėjanti skaitytojų šeima.

Neatsilik ir Tamsta, neišsirašęs šiems metams KARIO.

KARIO kaina: puskarininkiams ir kareiviams, išsirašant sau arba savo namiškiams ir moksleiviams, išsirašantiems per karinio rengimo instruktorius, — metams 5 litai, 6 mėn. — 3 litai, 3 mėn. — 2 litai. Karininkams, atsargos kariams ir visiems kitiems — metams 6 litai, 6 mėn. — 4 litai, 3 mėn. — 2 litai.

Adresas: KARYS, Miško g. vė 10 nr., Kaunas

Šaulių S-gos
organas

T R I M I T A S

gyvai nagrinėja krašto gynimo klausimus. Eina XVIII metais, kas savaitė, ketvirtadieniais.

Prenumeratos kaina metams 5 lt.

Adresas: Kaunas, Laisvės al. 20, telef. 22663.